

د افغانستان اساسي قانون

قانون اساسی افغانستان

په رسمي جريده کې د خپلېدو نېټه: ۲۰۰۳ هـ. ش. ک، د سروبي د مياشتې (۸) پرته پسې نېټه (۸۱۶۰)

Ketabton.com

د افغانستان د اساسي قانون د توشېح
په باب د افغانستان د انتقالي اسلامي
دولت د رئيس
فرمان

گڼه: (۱۰۳)

نېټه: ۱۳۸۲/۱۱/۶

فرمان
رئيس دولت انتقالي اسلامي
افغانستان در مورد توشېح قانون
اساسي افغانستان

شماره: (۱۰۳)

تاريخ: ۱۳۸۲/۱۱/۶

بنام خداوند بزرگ و به آرزوی
سعادت مردم نجیب و صلح دوست
افغانستان، قانون اساسی جدید
را که توسط لویه جرگه تاریخی
۲۲ قوس الی ۱۴ جدی ۱۳۸۲
هجری شمسی، منعقدۀ شهر کابل
در ۱۲ فصل و ۱۶۲ ماده به اتفاق
آرا تصویب گردید، توشیح و انفاذ
آنها اعلام می دارم.

از بارگاه خداوند متعال استدعا
دارم تا این قانون اساسی با
رعایت احکام دین مبین اسلام،
تحکیم وحدت ملی، تحقق
اهداف دموکراسی، اعمار جامعه
مدنی، رفاه همگانی اقتصادی،
اجتماعی، سیاسی و فرهنگی،
مشعل راه دولت و مردم کشور

د لوی خدای په نامه او د افغانستان
د نجیبو خلکو د نیکمرغۍ په هیله ،
نوی اساسي قانون چې د ۱۳۸۲
هجري لمريز کال د ليندۍ له ۲۲
څخه د مرغومي تر ۱۴ نېټې پورې
په کابل کې د جوړې شوي لويې جرگې
لخوا په ۱۲ فصلونو ۱۶۲ ماده وکې د
رأيو په اتفاق تصویب شو، توشیح او
انفاذيې اعلاموم.

د متعال خدای له دربار څخه هیله کوم
تر څو دغه اساسي قانون د اسلام د
مبین دین د حکمونو په رعایت سره
دملي یووالي د ټینګښت ، د
دموکراسۍ د هدفونو د تحقق د
مدني ټولنې د جوړولو ، د ټولنیزې
اقتصادي ، اجتماعي ، سياسي او
فرهنگي سوکالۍ ، د دولت او د هېواد

رسمي جريده

د خلکو د لارې ډيوه شي ، سوله ،
برابري او ورورولي د افغانستان د ملت
گردیده، صلح، برابری و
برادری را بین ملت افغانستان
ترمنځ تأمین کړي.
تأمین نماید.

و من الله توفيق

و من الله توفيق

حامد کرزی

حامد کرزی

د افغانستان د انتقالي اسلامي دولت
رئيس

رئيس دولت انتقالي اسلامي
افغانستان

۶/ سلواغه/ ۱۳۸۲ هجري شمسي
د کابل ښار

۶/ دلو ۱۳۸۲/ هجري شمسی
شهر کابل

رسمي جريده

د افغانستان د اساسي قانون فهرست			فهرست قانون اساسی افغانستان		
عنوان	د مادو شمېر	مخ	عنوان	تعداد ماده ها	صفحه
سريزه	۱	۱	مقدمه		۱
لومړۍ فصل: دولت	(۲۱ مادې)	۳	فصل اول: دولت	(۲۱ ماده)	۳
دويم فصل: د اتباعو اساسي حقوق او وجايب	(۳۸ مادې)	۱۰	فصل دوم: حقوق اساسی و وجايب (۳۸ ماده)		۱۰
درېيم فصل: جمهور رئيس	(۱۱ مادې)	۲۶	فصل سوم: رئيس جمهور (۱۱ ماده)		۲۶
څلورم فصل: حکومت	(۱۰ مادې)	۳۶	فصل چهارم: حکومت (۱۰ ماده)		۳۶
پنځم فصل: ملي شوری	(۲۹ مادې)	۴۰	فصل پنجم: شورای ملی (۲۹ ماده)		۴۰
شپږم فصل: لويه جرگه	(۶ مادې)	۵۵	فصل ششم: لویه جرگه (۶ ماده)		۵۵
اووم فصل: قضاء	(۲۰ مادې)	۵۷	فصل هفتم: قضاء (۲۰ ماده)		۵۷
اتم فصل: اداره	(۷ مادې)	۶۶	فصل هشتم: اداره (۷ ماده)		۶۶
نهم فصل: اضطراري حالت	(۶ مادې)	۶۹	فصل نهم: حالت اضطرار (۶ ماده)		۶۹
لسم فصل: تعديل	(۲ مادې)	۷۱	فصل دهم: تعديل (۲ ماده)		۷۱
يوولسم فصل: متفرقه حکونه	(۷ مادې)	۷۲	فصل يازدهم: احکام متفرقه (۷ ماده)		۷۲
دولسم فصل: انتقالي حکونه	(۵ مادې)	۷۴	فصل دوازدهم: احکام انتقالي (۵ ماده)		۷۴

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام علي سيد الانبياء والمرسلين
محمد (ﷺ) وعلى آله واصحابه اجمعين.

سريزه

مقدمه

موږ د افغانستان خلکو:

ما مردم افغانستان:

- د لوی خدای (ﷻ) پر سپیڅلي ذات په ټینگ ایمان ، د حق تعالی په مشیت پر توکل او د اسلام په سپیڅلي دین پر اعتقاد؛
- د تیرو بې عدالتیو او ناخوالو په درک او زموږ پر هېواد راغلیو بې شمیره مصیبتونو ته په پاملرنه؛
- د افغانستان د ټولو خلکو د سربښندنو، تاریخي مبارزو، جهاد او برحق مقاومت د ستایلو او د وطن د آزادۍ د لارې د شهیدانو لوړ مقام ته په ارزښت ورکولو؛
- په دې درک سره چې واحد او یو موټی افغانستان ددې خاورې په ټولو قومونو او خلکو اړه لري؛
- با ایمان راسخ به ذات پاک خداوند (ﷻ) و توکل به مشیت حق تعالی و اعتقاد به دین مقدس اسلام؛
- با درک بې عدالتی ها و نابسامانی های گذشته و مصایب بی شماری که بر کشور ما وارد آمده است؛
- با تقدیر از فداکاری ها، مبارزات تاریخی، جهاد و مقاومت برحق تمام مردم افغانستان و ارج گذاری به مقام والهی شهدای راه آزادی کشور؛
- با درک این که افغانستان واحد و یکپارچه به همه اقوام و مردم این سرزمین تعلق دارد؛
- د ملگرو ملتو د منشور په رعایت او د بشر د حقوقو نړیوالې
- با رعایت منشور ملل متحد و با احترام به اعلامیه

رسمي جريدہ

اعلامیې ته په درناوي؛	جهانی حقوق بشر؛
■ د ملي وحدت د ټينګښت او د هېواد داستقلال، ملي حاکمیت او ځمکنۍ بشپړتيا د ساتنې په منظور؛	■ به منظور تحکیم وحدت ملي و حراست از استقلال، حاکمیت ملي و تمامیت ارضی کشور؛
■ د خلکو پر اراده او د موکراسۍ ولاړ نظام د تأسيس لپاره؛	■ به منظور تأسيس نظام متکی بر اراده مردم و دموکراسی؛
■ له ظلم، استبداد، تبعیض او تاوتریخوالي پاکې، پرقانونیت، اجتماعي عدالت، د انساني حقوقو او کرامت پر خوندي تا به ولاړې مدني ټولنې د جوړولو او دخلکو د اساسي حقوقو او آزادیو د تامین په منظور؛	■ به منظور ایجاد جامعه مدنی عاری از ظلم، استبداد، تبعیض و خشونت و مبتنی بر قانونمندی، عدالت اجتماعی، حفظ کرامت و حقوق انسانی و تأمین آزادی ها و حقوق اساسی مردم؛
■ د هېواد د سیاسي، اجتماعي، اقتصادي او دفاعي بنسټونو د پیاوړي کولو لپاره؛	■ به منظور تقویت بنیادهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و دفاعی کشور؛
■ ددې خاورې ټولو او سیدونکیو ته د یو هوسا ژوندانه او د ژوند د سالم چاپیریال د تامین په منظور؛	■ به منظور تأمین زندگی مرفه و محیط زیست سالم برای همه ساکنان این سرزمین؛
■ او بالاخره په نړیواله کورنۍ کې د افغانستان لپاره د وړ ځای د تثبیت په منظور؛	■ و سرانجام، به منظور تثبیت جایگاه شایسته افغانستان در خانواده بین المللی؛
د هېواد تاریخي، فرهنگي او ټولنیزو واقعیتونو او د زمان له غوښتنو سره سم مو دغه اساسي قانون	این قانون اساسی را مطابق به واقعیت های تاریخی، فرهنگی و اجتماعی کشور و مقتضیات عصر،

رسمي جريده

د خپلو استازيو له لارې د يو زرو دري سوه دوه اتيا يم لمريز هجري كال د مرغومي د مياشتې په خوارلسمه نيټه د كابل په ښار كې تصويب كړ.

از طريق نمايندگان منتخب خود درلويه جرگه مؤرخ چهاردهم جدی سال يك هزار و سه صد و هشتاد و دو هجری شمسی در شهر كابل تصويب كړدیم.

لومړۍ فصل
دولت

فصل اول
دولت

لومړۍ ماده:

افغانستان ، خپلواک ، واحد ، او نه بيليدونکی اسلامي جمهوري دولت دی.

ماده اول:

افغانستان، دولت جمهوري اسلامي، مستقل، واحد و غير قابل تجزيه می باشد.

دوه يمه ماده:

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت دين، د اسلام سپېڅلی دين دی.

ماده دوم:

دين دولت جمهوري اسلامي افغانستان، دين مقدس اسلام است.

درېيمه ماده:

په افغانستان كې هېڅ قانون نشي كولای چې د اسلام د سپېڅلي دين د معتقداتو او احكامو مخالف وي.

ماده سوم:

در افغانستان هیچ قانون نمی تواند مخالف معتقدات و احكام دين مقدس اسلام باشد.

څلورمه ماده:

په افغانستان كې ملي حاکميت په ملت پورې اړه لري چې په مستقيم ډول

ماده چهارم:

حاکميت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد که به طور

رسمي جريده

يې په خپله يايې د خپلو استازيو له لارې عملي کوي.

مستقيم يا توسط نمايندگان خود آن را اعمال می کند.

د افغانستان ملت عبارت دی له هغو ټولو افرادو څخه چې د افغانستان تابعيت ولري.

ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت افغانستان را دارا باشند.

د افغانستان ملت له پښتون، تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ، پشه يي، نورستاني، ايماق، عرب، قرغيز، قزلباش، گوجر، براهوي او نورو قومونو څخه جوړ دی.

ملت افغانستان متشکل از اقوام پشتون، تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ، پشه يی، نورستانی، ایماق، عرب، قرغیز، قزلباش، گوجر، براهوی وسایر اقوام می باشد.

د افغان کلمه د افغانستان د ملت پر هر فرد اطلاق کېږي.

کلمه افغان اطلاق می شود.

د ملت هيڅ يو فرد د افغانستان له تابعيت څخه نه محروميږي.

هیچ فرد از افراد ملت از تابعیت افغانستان محروم نمی گردد.

په تابعيت او پناه ورکولو پورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظيميږي.

امور مربوط به تابعیت و پناهندگی توسط قانون تنظیم می گردد.

پنځمه ماده:

د دې اساسي قانون او نورو قوانينو د حکمونو تطبيق، له استقلال، ملي واکمنۍ او ځمکنۍ بشپړتيا څخه دفاع او د هېواد د امنيت او دفاعي قابليت تأمين، د دولت له اساسي وظيفو څخه دي.

ماده پنجم:

تطبيق احکام این قانون اساسی و سایر قوانین، دفاع از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی و تأمین امنیت و قابلیت دفاعی کشور از وظایف اساسی دولت می باشد.

رسمي جریده

شپږمه ماده:

دولت، د انساني کرامت په ساتلو، بشري حقوقو د ملاتړ، د دموکراسۍ د تحقق، ملي وحدت د تأمین، د ټولو قومونو او قبايلو ترمنځ د برابرۍ او د هېواد په ټولو سیمو کې د متوازنې پراختیا او ټولنیز عدالت پر بنسټ د یوې هوسا او پرمختللې ټولنې په جوړولو مکلف دی.

ماده ششم:

دولت به ایجاد یک جامعه مرفه و مترقی بر اساس عدالت اجتماعی، حفظ کرامت انسانی، حمایت حقوق بشر، تحقق دموکراسۍ، تأمین وحدت ملی، برابری بین همه اقوام و قبايل و انکشاف متوازن در همه مناطق کشور مکلف می باشد.

اوومه ماده:

دولت د ملگرو ملتونو د منشور، د بین الدول معاهدو، د نړیوالو میثاقونو چې افغانستان له هغو سره تړاو لري او د بشري حقوقو د نړیوالې اعلامیې را عایت کوي.

ماده هفتم:

دولت منشور ملل متحد، معاهدات بین الدول، میثاق های بین المللی که افغانستان به آن ملحق شده است و اعلامیه جهانی حقوق بشر را رعایت می کند.

اتمه ماده:

دولت د هېواد خارجي سياست دخپلواکۍ، ملي گټو او ځمکنۍ بشپړتيا په ساتلو، نه مداخلې، بڼه گاونډيتوب، متقابل احترام او د حقوقو د برابرۍ پر بنسټ تنظيموي.

ماده هشتم:

دولت سياست خارجي کشور را بر مبنای حفظ استقلال، منافع ملی و تمامیت ارضی و عدم مداخله، حسن همجواری، احترام متقابل و تساوی حقوق تنظیم می نماید.

رسمي جريده

نهمه ماده:

کانونه او نورې تر ځمکې لاندې
زیرمې او لرغوني آثار د دولت
ملکیت دي.

ماده نهم:

معادن و سایر منابع زیر
زمینی و آثار باستانی ملکیت
دولت می باشد.

لسمه ماده:

دولت ، خصوصي پانگې اچونې او
خصوصي تشبثات د بازار د اقتصاد د
نظام پر بنسټ د قانون له حکمونو سره
سم هڅوي ، ملاتړي کوي او مصونیت
يې تضمینوي.

ماده دهم:

دولت، سرمایه گزاریها و تشبثات
خصوصی را مبتنی بر نظام اقتصاد
بازار، مطابق به احکام قانون،
تشویق، حمایت و مصونیت آنها
را تضمین می نماید.

یولسمه ماده:

په کورنۍ او بهرنۍ سوداگرۍ پورې
تړلې چارې، د هېواد له اقتصادي
غوښتنو او دخلکو له گټو سره سمې د
قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده يازدهم:

امور مربوط به تجارت داخلی و
خارجی، مطابق به ایجابات
اقتصادی کشور و مصالح مردم ،
توسط قانون تنظیم میگردد.

دولسمه ماده:

د افغانستان بانک، د دولت مرکزي او
مستقل بانک دی.

ماده دوازدهم:

د افغانستان بانک، بانک مرکزی دولت
و مستقل می باشد.

د پیسو نشرول، د هېواد د پولې
سیاست طرح او تطبیق، د قانون له
حکمونو سره سم د مرکزي بانک
صلاحیت دی.

نشر پول و طرح و تطبیق سیاست
پولی کشور، مطابق به احکام
قانون، از صلاحیت بانک
مرکزی می باشد.

رسمي جريده

بانک مرکزی در مورد چاپ پول با
کمیسیون اقتصادی ولسی جرگه
مشوره می نماید.

تشکیل و طرز فعالیت این بانک
توسط قانون تنظیم می شود.

ماده سیزدهم:

دولت برای انکشاف صنایع،
رشد تولید، ارتقای سطح زندگی
مردم و حمایت از فعالیتهای پیشه
وران، پروگرامهای مؤثر طرح و
تطبیق می نماید.

ماده چهاردهم:

دولت برای انکشاف زراعت و
مالداری، بهبود شرایط اقتصادی،
اجتماعی و معیشتی دهقانان و
مالداران و اسکان و بهبود زندگی
کوچیان، در حدود بنیه مالی
دولت، پروگرامهای مؤثر طرح و
تطبیق می نماید.

دولت به منظور تهیه مسکن
و توزیع ملکیت‌های عامه برای
اتباع مستحق، مطابق به
احکام قانون و در حدود
امکانات مالی، تدابیر لازم
اتخاذ می نماید.

مرکزی بانک د پیسو د چاپ په برخه
کې د ولسي جرگې له اقتصادي
کمیسیون سره مشوره کوي.

ددې بانک تشکیل او د کار ډول د
قانون له ليارې تنظيمېږي.

ديارلسمه ماده:

دولت د صنايعو د پراختيا، د توليد د
ودې او د خلکو د ژوند د سطحې د
لوړتيا او د کسبگرو د فعاليتونو د
ملاتي لپاره اغيزمن پروگرامونه
طرح او تطبيقوي.

څوار لسمه ماده:

دولت د کرنې او مالدارۍ د پراختيا، د
بزگرانو او مالدارانو د اقتصادي
ټولنيزو او د ژوند د شرايطو د ښه کولو
او د کوچيانو د ميشتولو او د دوی د
ژوند د سمون لپاره د دولت د مالي
توان په حدودو کې اغېزمن پروگرامونه
طرح او تطبيقوي.

دولت مستحقو اتباعو ته د
استوگنځای د برابرولو په منظور او
د عامه ملکیتونو د وېش لپاره، د
قانون له حکمونو سره سم او د
مالي امکاناتو په حدود کې لارم
تدبيرونه نيسي.

رسمي جریده

پنځلسمه ماده:

دولت مکلف دی چې د ځنگلونو او د چاپیریال د خوندي کولو او ښه والي لپاره لارم تدبیرونه ونیسي.

ماده پانزدهم:

دولت مکلف است در مورد حفظ و بهبود جنگلات و محیط زیست تدابیر لازم اتخاذ نماید.

شپاړسمه ماده:

د پښتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه یي، نورستاني، پاميري او په هېواد کې د نورو مروجو ژبو له جملې څخه پښتو او دري د دولت رسمي ژبې دي.

ماده شانزدهم:

از جمله زبانهای پشتو، دری، ازبکی، ترکمنی، بلوچی، پشه یی، نورستانی، پامیری و سایر زبانهای رایج در کشور، پشتو و دری زبانهای رسمی دولت می باشند.

په هغو سیمو کې چې د خلکو اکثریت له ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه یي، نورستاني او یا پاميري ژبو څخه پر یوې خبرې کوي له پښتو او دري سربرېره هغه ژبه دریمه رسمي ژبه ده، د تطبیق ډول یې د قانون لــه ليارې تنظیمېږي.

در مناطقیکه اکثریت مردم به یکی از زبانهای ازبکی، ترکمنی، پشه یی، نورستانی، بلوچی و یا پامیری تکلم می نمایند آن زبان علاوه بر پشتو و دری به حیث زبان سوم رسمی می باشد و نحوه تطبیق آن توسط قانون تنظیم می گردد.

دولت د افغانستان د ټولو ژبو د پیاوړتیا او پراختیا لپاره اغیزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

دولت برای تقویت و انکشاف همه زبانهای افغانستان پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

په هېواد کې د مطبوعاتو، راډیو او تلویزیون خپرونې د هېواد پر ټولو مروجو ژبو آزادې دي.

نشر مطبوعات و رسانه های گروهی به تمام زبانهای رایج در کشور آزاد می باشد.

په هېواد کې موجود ملي، علمي او اداري مصطلحات ساتل کېږي.

مصطلحات علمی و اداری ملی موجود در کشور حفظ می گردد.

رسمي جريده

اوه لسمه ماده:

دولت په بيلابيلو سطحو کې د معارف د ودې او د ديني زده کړو د پراختيا، د جوماتونو، مدرسو او ديني مرکزونو د وضعې د ښه والي او تنظيم لپاره لارم تدبيرونه نيسي.

ماده هفدهم:

دولت برای ارتقای معارف در همه سطوح، انکشاف تعلیمات دینی، تنظیم و بهبود وضع مساجد، مدارس و مراکز دینی تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

اتلسمه ماده:

د هېواد د تقويم مېلاد د پيغمبر اکرم (ﷺ) پر هجرت ولاړ دی.

ماده هجدهم:

مبدأ تقويم کشور بر هجرت پيغمبر اکرم (ﷺ) اس ستوار است.

د دولتي ادارو د کار بنسټ هجري لمريز کال دی.

مبنای کار ادارات دولتی تقويم هجري شمسی می باشد.

د جمعې ورځې، د اسد ۲۸ او د ثور ۸ عمومي رخصتۍ دي، نورې رخصتۍ د قانون له ليارې تنظيمېږي.

روزهای جمعه، ۲۸ اسد و ۸ ثور تعطیل عمومی است، سایر رخصتی ها توسط قانون تنظیم می گردد.

نولسمه ماده:

د افغانستان بيرغ له: دريو تور، سور او زرغون رنگه ټوټو څخه جوړ دی. درې واړه ټوټې په مساوي ډول له کيڼ نه ښي لور ته په عمودي ډول سره پرتې وي او د هر رنگ سور د هغه د اوږدو نيمايي دی چې په منځ کې يې د افغانستان ملي نښان ځای پرځای شوی دی.

ماده نهمه:

بیرق افغانستان مرکب است از: سه قطعه با رنگهای سیاه، سرخ و سبز که به صورت عمودی، به اندازه های مساوی، از چپ به راست، در کنار هم واقع شده، عرض هر رنگ برابر نصف طول آن است و در وسط آن نشان ملی افغانستان قرار دارد.

د افغانستان د دولت ملي نښان له سپين رنگي محراب او منبر څخه جوړ دی چې په دوو څنډو کې يې دوه

نشان ملی افغانستان عبارت از محراب و منبر به رنگ سفید می باشد که در دو گوشه آن دو بیرق و

رسمي جريده

د وړو په برخه کې يې د لاله الله محمد رسول الله مبارکه کلمه او الله اکبر او د راختونکي لمر وړانگې او په لاندې برخه کې يې د ۱۲۹۸ هجري شمسي تاريخ او د افغانستان کلمه راغلې چې له دوو خواوو څخه د غنمو وېرې پري راگرځول شوي دي.

د لاله الله محمد رسول الله مبارکه کلمه او الله اکبر او د راختونکي لمر وړانگې او په لاندې برخه کې يې د ۱۲۹۸ هجري شمسي تاريخ او د افغانستان کلمه راغلې چې له دوو خواوو څخه د غنمو وېرې پري راگرځول شوي دي.

له بيرغ او ملي نښان څخه د استفادې څرنگوالی د قانون له ليارې تنظيميږي.

له بيرغ او ملي نښان څخه د استفادې څرنگوالی د قانون له ليارې تنظيميږي.

ماده بیستم:

شلمه ماده:

سرود ملی افغانستان به زبان پشتو و با ذکر الله اکبر و نام اقوام افغانستان می باشد.

د افغانستان ملي سرود په پښتو ژبه دی، الله اکبر او د افغانستان د قومونو نومونه به پکې راځي.

ماده بیست و یکم:

یوویشتمه ماده:

پایتخت افغانستان شهر کابل می باشد.

د افغانستان پایتخت د کابل ښار دی.

فصل دوم

دوه یم فصل

حقوق اساسی و وجایب اتباع

د اتباعو اساسي حقوق او وجایب

ماده بیست و دوم:

دوه ویشتمه ماده:

هر نوع تبعیض و امتیاز بین اتباع افغانستان ممنوع است.

د افغانستان د اتباعو ترمنځ هر راز تبعیض او امتیاز منع دی.

اتباع افغانستان اعم از زن و مرد در برابر قانون دارای حقوق و وجایب مساوی می باشند.

د افغانستان اتباع ښځې او نارینه د قانون په وړاندې مساوي حقوق او وجایب لري.

رسمي جريده

در ويستمه ماده:

ژوند د خدای (ښه) بڅېنه او د انسان طبيعې حق دی، هيڅوک له قانوني مجوزه پرته له دې حقه بې برخې کېدای نشي.

ماده بيست و سوم:

زندگی موهبت الهی و حق طبیعی انسان است، هيچ شخص بدون مجوز قانونی از اين حق محروم نمی گردد.

خلیرویشتمه ماده:

آزادي د انسان طبيعې حق دی. دا حق د نورو له آزادۍ او له عامه مصالحو پرته چې د قانون له ليارې تنظيمېږي حدودنه لري.

ماده بيست و چهارم:

آزادی حق طبیعی انسان است. اين حق جز آزادی ديگران و مصالح عامه که توسط قانون تنظيم می گردد، حدودی ندارد.

د انسان آزادي او کرامت له تېري خوندي دی.

آزادی و کرامت انسان از تعرض مصئون است.

دولت د انسان د آزادۍ او کرامت په ساتنه او درناوي مکلف دی.

دولت به احترام و حمايت آزادۍ و کرامت انسان مکلف می باشد.

پنځه ويستمه ماده:

د ذمې براءت اصلي حالت دی.

ماده بيست و پنجم:

براءت ذمه حالت اصلی است.

ترهغې چې د باصلاحيته محکمې په قطعي حکم متهم محکوم عليه ثابت نه شي، بې گناه گڼل کېږي.

متهم تا وقتی که به حکم قطعی محکمه با صلاحیت محکوم علیه قرار نگیرد، بی گناه شناخته می شود.

شپږ ويستمه ماده:

جرم يو شخصي عمل دی.

ماده بيست و ششم:

جرم يك عمل شخصی است.

د متهم تعقيبول، نيول يا توقيفول او پر هغه باندې د جزاء تطبيق بل هيچاته سرايت نه کوي.

تعقيب، گرفتاری يا توقيف متهم و تطبيق جزا بر او به شخص ديگری سرايت نمی کند.

رسمي جريده

اوه ويشتمه ماده:

هيڅ يو عمل جرم نه گڼل کېږي خو دهغه قانون له مخې چې د جرم تر ارتکاب د مخه نافذ شوی وي.

ماده بیست و هفتم:

هیچ عملی جرم شمرده نمی شود مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.

هیڅوک د قانون له حکمونه پرته تعقیبیدای، نیول کیدای او یا توقیفیدای نه شي.

هیچ شخص را نمی توان تعقیب، گرفتار و یا توقیف نمود مگر بر طبق احکام قانون.

هیچاته سزا نشي ورکول کیدای مگر، د با صلاحیته محکمې په حکم او د هغه قانون له احکامو سره سم چې د اتهام وړ فعل تر ارتکابه مخکې نافذ شوی وي.

هیچ شخص را نمی توان مجازات نمود مگر به حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

اته ويشتمه ماده:

د افغانستان هيڅ يو تبعه په جرم باندې د متهم کيدو له امله، بهرني دولت ته نه سپارل کېږي، مگر د ورته معاملي او د هغو بين الدول تر وونو له مخې چې افغانستان ورسره تړاو لري.

ماده بیست و هشتم:

هیچ یک از اتباع افغانستان به علت اتهام به جرم، به دولت خارجی سپرده نمی شود مگر بر اساس معامله بالمثل و پیمان های بین الدول که افغانستان به آن پیوسته باشد.

هیڅ افغان د تابعیت په سلبېدو او په افغانستان کې دننه یا بهر په شړل کېدو نه محکومېږي.

هیچ افغان به سلب تابعیت و یا تبعید در داخل یا خارج افغانستان محکوم نمی شود.

نهه ويشتمه ماده:

د انسان تعذيب منع دی.

ماده بیست و نهم:

تعذيب انسان ممنوع است.

هیڅوک نه شي کولای چې له بل

هیچ شخص نمی تواند حتی

رسمي جريده

شخص څخه حتی د حقایقو د ترلاسه کولو لپاره که څه هم تر تعقيب، نيونې يا توقيف لاندې وي او يا په جزا محکوم وي، د هغه د تعذيب لپاره اقدام وکړي يا يې د تعذيب امر ورکړي.

به مقصد کشف حقایق از شخص ديگر، اگر چه تحت تعقيب، گرفتاری يا توقيف و يا محکوم به جزا باشد، به تعذيب او اقدام کند يا امر بدهد.

د انساني کرامت مخالفې جزاء ټاکل منع دي.

تعيين جزایي که مخالف کرامت انسانی باشد، ممنوع است.

د پرشمه ماده:

ماده سی ام:

له متهم يا بل شخص څخه په زور تر لاسه شوې څرگندونې، اقرار يا شهادت اعتبار نه لري.

اظهار، اقرار و شهادتی که از متهم يا شخص ديگری به وسيله اکراه به دست آورده شود، اعتبار ندارد.

په جرم اقرار د متهم هغه اعتراف ته وايي چې په بشپړه خوښه او د عقلي روغتيا په حالت کې يې د با صلاحيته محکمې په وړاندې کړی وي.

اقرار به جرم عبارت است از اعتراف متهم با رضایت کامل و در حالت صحت عقل، در حضور محکمه با صلاحیت.

یو د پرشمه ماده:

ماده سی و یکم:

هر څوک کولای شي چې له نیول کېدو سره سم له ځانه د اتهام دلیرې کولو او یا د حق د ثابولو لپاره مدافع وکیل و ټاکي.

هر شخص می تواند برای دفع اتهام به مجرد گرفتاری و یا برای اثبات حق خود، وکیل مدافع تعیین کند.

متهم حق لري چې له نیولو سره سم له منسوب اتهامه ځان خبر کړي او د هغې مودې دننه چې قانون يې ټاکي، محکمه کې حاضر شي.

متهم حق دارد به مجرد گرفتاری، از اتهام منسوب اطلاع یابد و در داخل میعادى که قانون تعیین می کند در محکمه حاضر گردد.

رسمي جریده

دولت په جنایي پېښو کې د بېوزلي متهم لپاره مدافع وکیل ټاکي. دولت در قضایای جنایی برای متهم بی بضاعت وکیل مدافع تعیین می نماید.

د متهم او د هغه د وکیل تر منځ مکالمات، مراسلات او مخابرات له هر ډول تعرض څخه خوندي دي. محرمیت مکالمات، مراسلات و مخابرات بین متهم و وکیل آن، از هر نوع تعرض مصون می باشد.

د مدافع وکیلانو وظایف او واکونه د قانون له لپارې تنظیمېږي. وظایف و صلاحیت های وکلای مدافع توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و دوم:

مدیون بودن شخص موجب سلب یا محدود شدن آزادی وی نمی شود.

طرز و وسایل تحصیل دین توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده سی و سوم:

اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می باشند.

شرایط و طرز استفاده از این حق توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده سی و چهارم:

آزادی بیان از تعرض مصون است.

هر افغان حق دارد فکر خود را به وسیله گفتار، نوشته، تصویر و یا وسایل دیگر، با رعایت احکام مندرج این قانون اساسی

دوه دېرشمه ماده:

پور د پوروړي د آزادی د سلبيدو یا محدودېدو سبب کېدای نشي.

د پور د بیرته اخیستلو لازې چارې او وسایل د قانون له لپارې تنظیمېږي.

دري دېر شمه ماده:

د افغانستان اتباع د انتخابولو او د انتخابېدلو حق لري.

له دې حق څخه د گټې اخیستو شرایط اولارې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

څلور دېرشمه ماده:

د بیان آزادي له تیري څخه خوندي ده.

هر افغان حق لري چې خپل فکر د وینا، لیکنې، انځور او یا نورو وسیلو له لارې، په دې اساسي قانون کې د راغلو حکمونو په

رسمي جريده

رعايت، څرگند کړي.

اظهار نمايد.

هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم مطالب، بې له دې چې هغه مخکې له مخکې دولتي مقامونو ته ونيږي، خپاره او نشر کړي.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون، به طبع و نشر مطالب، بدون ارائه قبلی آن به مقامات دولتی، بپردازد.

د مطبعو، راډيو او تلویزیون، د مطبوعاتو د خپرولو او د جمعي ارتباط په نورو وسايلو پورې مربوط حکمونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

احکام مربوط به مطابع، راديو و تلویزیون، نشر مطبوعات و ساير وسايل ارتباط جمعی توسط قانون تنظيم میگردد.

پنځه دېرشمه ماده:

د افغانستان اتباع حق لري چې د خپلو مادي او يا معنوي غوښتنو د تأمين لپاره، د قانون له حکمونو سره سم، ټولنې جوړې کړي.

ماده سی و پنجم:

اتباع افغانستان حق دارند به منظور تأمین مقاصد مادی و یا معنوی، مطابق به احکام قانون، جمعیتها تأسیس نمایند.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون له حکمونو سره سم، سیاسي گوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:

اتباع افغانستان حق دارند، مطابق به احکام قانون، احزاب سیاسی تشکیل دهند، مشروط بر اینکه:

۱- د گوند مرامنامه او اساسنامه د اسلام د سپېڅلي دین د احکامو او په دي اساسي قانون کې د راغلو نصوصو او ارزښتونو مخالف نه وي؛

۱- مرامنامه و اساسنامه حزب، مناقض احکام دین مقدس اسلام و نصوص و ارزشهای مندرج این قانون اساسی نباشد؛

۲- د گوند تشکیلات او مالي منابع څرگند وي؛

۲- تشکیلات و منابع مالی حزب علنی باشد؛

۳- نظامي او نظامي ډوله تشکیلات

۳- اهداف و تشکیلات نظامی و شبه

رسمي جريده

او هدفونه ونه لري؛

نظامي نداشتنه باشد؛

۴- له بهرنيو سياسي گوندونو يا نورو بهرنيو منابعو سره تړلي نه وي؛

۴- وابسته به حزب سياسي و يا ديگر منابع خارجي نباشد؛

د قوم، سيمې، ژبې او فقهي مذهب پر بنسټ د گوند جوړول او فعاليت كول، جواز نه لري.

تأسيس و فعاليت حزب برمبنای قوميت، سمت، زبان و مذهب فقهي جواز ندارد.

هغه جمعيت او گوند چې د قانون له حکمونو سره سم جوړېږي د قانوني موجباتو او باصلاحيتي محکمې له حکمه پرته نه منحل کېږي.

جمعيت و حزبي که مطابق به احکام قانون تشکيل می شود ، بدون موجبات قانونی و حکم محکمه با صلاحيت منحل نمی شود.

شپږ دېرشمه ماده:

ماده سی و ششم:

د افغانستان اتباع حق لري چې د روا او سوله ييزو غوښتنو د تأمين لپاره له قانون سره سم بې وسلې غوندې او مظاهري وکړي.

اتباع افغانستان حق دارند برای تأمين مقاصد جايز و صلح آميز، بدون حمل سلاح، طبق قانون اجتماع و تظاهرات نمايند.

اوه دېرشمه ماده:

ماده سی و هفتم:

د اشخاصو د مخابري او ليکونو آزادي او محرميت که په ليکلي ډول وي يا د تيليفون او تلگراف يا نورو وسيلو له لارې، له تېری څخه خوندي دي.

آزادی و محرمیت مراسلات و مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسیله تيليفون، تلگراف و وسايل ديگر، از تعرض مصون است.

دولت د اشخاصو د مخابرو او ليکونو د پلټنې حق نه لري، مگر د قانون له حکمونو سره سم.

دولت حق تفتيش مراسلات و مخابرات اشخاص را ندارد، مگر مطابق به احکام قانون.

رسمي جريده

اته دېرشمه ماده:

د شخص استوگنځی له تېري څخه خوندي دی. هېڅوک د دولت په گډون نشي کولای د استوگن له اجازې يا د واکمنې محکمې له قرار پرته او بې له هغو حالاتو او لارو چې په قانون کې ښوول شوي، د چا کور ته ورننوزي يا يې وپلټي.

د څرگند جرم په مورد کې مسئول مامور کولای شي د محکمې له مخکينۍ اجازې پرته د شخص کورته ورننوزي يا هغه وپلټي. نوموړی مامور مکلف دی کور ته له ننوتو يا پلټنې وروسته، په هغه موده کې چې قانون يې ټاکي د محکمې قرار ترلاسه کړي.

نهه دېرشمه ماده:

هر افغان حق لري د هېواد هر گوټ ته سفر وکړي او استوگن شي خو له هغو سيمو پرته چې قانون منع کړې وي.

هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم له افغانستان څخه بهر سفر وکړي او بيرته راستون شي.

دولت له هېواد څخه بهر د افغانستان د اتباعو د حقوقو ساتنه کوي.

ماده سي و هشتم:

مسکن شخص از تعرض مصون است. هيچ شخص، به شمول دولت، نمی تواند بدون اجازه ساکن يا قرار محکمه با صلاحيت و به غير از حالات و طرزی که در قانون تصريح شده است، به مسکن شخص داخل شود يا آن را تفتيش نمايد.

در مورد جرم مشهود، مامور مسئول می تواند بدون اجازه قبلی محکمه، به مسکن شخص داخل شود يا آن را تفتيش کند. مامور مذکور مکلف است بعد از داخل شدن يا اجرای تفتيش، در خلال مدتی که قانون تعيين می کند قرار محکمه را حاصل نمايد.

ماده سي ونهم:

هر افغان حق دارد به هر نقطه کشور سفر نمايد و مسکن اختيار کند، مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نمايد و به آن عودت کند.

دولت از حقوق اتباع افغانستان در خارج از کشور حمايت می نمايد.

رسمي جريده

څلويښتمه ماده:

ملکیت له تیري څخه خوندي دی.

ماده ټولم:

ملکیت از تعرض مصون است.

هېڅوک د ملکیت د ترلاسه کولو او په هغه کې له تصرف کولو څخه نه منع کېږي، مگر د قانون د احکامو په حدودو کې.

هیچ شخص از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی شود، مگر در حدود احکام قانون.

د هیچا ملکیت د قانون د حکم او د باصلاحیته محکمې له پرېکړې پرته نه مصادره کېږي.

ملکیت هیچ شخص، بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمی شود.

د شخص د ملکیت استملاک یوازې د عامه گټو د تأمین په مقصد، د مخکیني او عادلانه بدل په ورکولو، د قانون له مخې مجاز دی.

استملاک ملکیت شخص، تنها به مقصد تأمین منافع عامه، در بدل تعویض قبلی و عادلانه، به موجب قانون مجاز می باشد.

د شخص د شتمنۍ پلټنه او اعلان یوازې د قانون په حکم کېدای شي.

تفتیش و اعلان دارایی شخص، تنها به حکم قانون صورت می گیرد.

یوڅلو یښتمه ماده:

بهرني اشخاص په افغانستان کې د عقاري مالونو د ملکیت حق نه لري.

ماده ټولم:

اشخاص خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری را ندارند.

د عقار اجاره د پانگې اچونې په منظور د قانون له حکمونو سره سم جواز لري. د بهرنیو ملکونو پر سیاسي نمایندگیو او پر هغو بین المللي مؤسسو چې افغانستان پکې غړیتوب لري د عقاري مالونو پلورل د قانون له حکمونو سره سم جواز لري.

اجاره عقار به منظور سرمایه گذاری، مطابق به احکام قانون مجاز می باشد. فروش عقار به نمایندگی های سیاسی دول خارجی و به مؤسسات بین المللی که افغانستان عضو آن باشد، مطابق به احکام قانون، مجاز می باشد.

دوه څلويښتمه ماده:

هر افغان مكلف دى د قانون له حكمونو سره سم دولت ته ماليه او محصول ورکړي.

هيڅ راز ماليه او محصول، د قانون له حكمة پرته نه وضع کېږي.

د ماليې او محصول اندازه او د ورکړې ډول يې د ټولنيز عدالت په رعايت د قانون په وسيله بنوول کېږي.

دا حکم د بهرنيو کسانو او مؤسسو په برخه کې هم تطبيقېږي.

هر ډول ورکړه شوي ماليه، محصول او عايدات، دولتي واحد حساب ته تحويلېږي.

دري څلويښتمه ماده:

زده کړه د افغانستان د ټولو اتباعو حق دی چې د ليسانس تر درجې پورې وړيا د دولت له خوا تامينېږي.

دولت مکلف دی چې په ټول افغانستان کې د متوازن معارف د عاملو او د منځنيو اجباري زده کړو د تامين لپاره اغېزمن پروگرام طرح او تطبيق کړي او د مورنيو ژبو د تدريس لپاره په هغو سيمو کې چې پرې خبرې کېږي لاره

ماده چهل و دوم:

هر افغان مکلف است مطابق به احکام قانون به دولت ماليه و محصول تأديه کند.

هيچ نوع ماليه و محصول، بدون حکم قانون، و وضع نمی شود.

اندازه ماليه و محصول و طرز تاديه آن، با رعايت عدالت اجتماعي، توسط قانون تعيين ميگردد.

اين حکم در مورد اشخاص و مؤسسات خارجي نيز تطبيق ميشود.

هر نوع ماليه، محصول و عوايد تاديه شده، به حساب واحد دولتي تحويل داده می شود.

ماده چهل و سوم:

تعليم حق تمام اتباع افغانستان است که تا درجه ليسانس در مؤسسات تعليمي دولتي به صورت رایگان از طرف دولت تأمين می گردد.

دولت مکلف است به منظور تعميم متوازن معارف در تمام افغانستان، تامين تعليمات متوسطه اجباري، پروگرام مؤثر طرح و تطبيق نمايد و زمینه تدريس زبان های مادري را در مناطقي که به آنها تکلم می کنند

رسمي جريده

هواره کړي.

فراهم کړند.

څلور څلويښتمه ماده:

دولت مکلف دی د ښځو زده کړو د پراختیا او توازن د ایجاد په منظور، د کوچیانو د زده کړو د ښه والي او په هیواد کې د بې سوادۍ د له منځه وړلو لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیق کړي .

ماده چهل و چهارم:

دولت مکلف است به منظور ایجاد توازن و انکشاف تعلیم برای زنان، بهبود تعلیم کوچیان و امحای بی سوادۍ در کشور، پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق نماید .

پنځه څلويښتمه ماده :

دولت داسلام دسپېڅلي دين د حکمونو او ملي فرهنگ پر بنسټ او له علمي اصولو سره سم، واحد تعليمي نصاب طرح او تطبیقوي او دښوونځيو د ديني مضمونونو نصاب په افغانستان کې د شتو اسلامي مذهبونو پر بنسټ تدوينوي.

ماده چهل و پنجم:

دولت نصاب واحد تعليمی را، بر مبنای احکام دين مقدس اسلام و فرهنگ ملی و مطابق با اصول علمی، طرح و تطبیق می کند و نصاب مضامین دينی مکاتب را، بر مبنای مذاهب اسلامی موجود در افغانستان، تدوين می نماید .

شپږ څلويښتمه ماده :

د لوړو عمومي او اختصاصي زده کړو د مؤسسو جوړول او اداره کول، د دولت وظيفه ده.

ماده چهل و ششم:

تأسیس و اداره مؤسسات تعليمات عالی، عمومی و اختصاصی وظيفه دولت است.

دافغانستان اتباع کولای شي د دولت په اجازه د لوړو، عمومي، اختصاصي او د سواد زده کړو مؤسسې جوړې کړي.

اتباع افغانستان می توانند به اجازه دولت به تأسيس مؤسسات تعليمات عالی، عمومی، اختصاصی و سواد آموزی اقدام نمایند .

دولت کولای شي بهرنیو کسانو ته هم قانون له حکمونو سره سم دلوړو،

دولت می تواند تأسيس مؤسسات تعليمات عالی، عمومی و اختصاصی

رسمي جريده

عمومي او اختصاصي زده کړو د مؤسسو د جوړولو اجازه ورکړي. را به اشخاص خارجي نيز مطابق به احکام قانون اجازه دهد.

د لوړو زده کړو په دولتي مؤسسو کې د شاملېدو شرطونه او له هغو سره نورې مربوطې چارې، د قانون له ليارې تنظيمېږي. شرايط شمول در مؤسسات تعليمات عالي دولتي و ساير امور مربوط به آن، توسط قانون تنظيم ميگردد.

اوه څلويښتمه ماده: دولت د علم، فرهنگ، ادب او هنر د پرمختگ لپاره اغيزمن پروگرامونه طرح کوي. **ماده چهل و هفتم:** دولت برای پیشرفت علم، فرهنگ، ادب و هنر پروگرامهای مؤثر طرح می نماید.

دولت د مؤلف، مخترع او کاشف حقوق تضمینوي او په ټولو برخو کې علمي څيړنې هڅوي او ملاتړ يې کوي او د هغو له نتيجو څخه د اغيزمنې گټې اخيستل د قانون له حکمونو سره سم عاموي. دولت حقوق مؤلف، مخترع و کاشف را تضمین می نماید و تحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشویق و حمایت می کند و استفاده مؤثر از نتایج آن را، مطابق به احکام قانون، تعمیم می بخشد.

اته څلويښتمه ماده: کار، د هر افغان حق دي. **ماده چهل و هشتم:** کار حق هر افغان است.

د کار د ساعتونو ټاکل، او با معاشه رخصتي، د کار او کارگر حقوق او له هغو سره نورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظيمېږي. تعیین ساعات کار، رخصتی با مزد، حقوق کار و کارگرو ساير امور مربوط به آن توسط قانون تنظيم ميگردد.

د قانون د حکمونو په حدودو کې د کار او کسب انتخاب آزاد دی. انتخاب شغل و حرفه، در حدود احکام قانون، آزاد می باشد.

رسمي جریده

نهه څلویښتمه ماده :

د جبري کار تحمیل منع دی.

ماده څهله و نهه:

تحمیل کار اجباري ممنوع است.

د جگړې، آفتونو او نورو داسې حالاتو کې چې عامه ژوند او هوساينه تهديد کړي فعاله برخه اخیستنه د هر افغان ملي وجیبه ده.

سهم گیری فعال در حالت جنگ، آفات و سایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند، از وجایب ملی هر افغان می باشد.

پر ماشومانو د کار تحمیل جواز نه لري.

تحمیل کار بر اطفال جواز ندارد.

پنځوسمه ماده:

دولت مکلف دی چې د یوې سالمې ادارې او د هېواد په اداري سیستم کې د سمون د رامنځته کیدو لپاره، لږم تدبیرونه ونیسي.

ماده پنجاهم:

دولت مکلف است به منظور ایجاد اداره سالم و تحقق اصلاحات در سیستم اداری کشور تدابیر لازم اتخاذ نماید.

اداره خپل اجراءات په بشپړه بې طرفۍ او د قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

اداره اجراات خود را با بیطرفی کامل و مطابق به احکام قانون عملی می سازد.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې له دولتي ادارو څخه اطلاعات ترلاسه کړي. دا حق د نورو حقوقو او عامه امنیت ته له زیان رسولو پرته، حدود نه لري.

اتباع افغانستان حق دسترسی به اطلاعات از ادارات دولتي را در حدود احکام قانون دارا می باشند. این حق جز صدمه به حقوق دیگران و امنیت عامه حدودی ندارد.

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخې او له هر ډول توپیر څخه پرته د قانون له حکمونو سره سم د دولت خدمت ته منل کېږي.

اتباع افغانستان بر اساس اهلیت و بدون هیچگونه تبعیض و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند.

رسمي جريده

يوينځوسمه ماده:

هر څوک چې له ادارې څخه بې
موجه زيانمن شي د تاوان اخيستلو
مستحق دی او کولای شي د تاوان د
ترلاسه کولو لپاره په محکمه کې
دعوا اقامه کړي.

ماده پنجاه و یکم:

هر شخص که از اداره بدون
موجب متضرر شود مستحق
جبران خساره می باشد و می
تواند برای حصول آن در محکمه
دعوا اقامه کند.

له هغو حالاتو پرته چې قانون بنسولي،
دولت نشي کولای د با صلاحيته
محکمې له حکمه پرته د خپلو حقوقو
د ترلاسه کولو لپاره اقدام وکړي.

به استثنای حالاتی که در قانون
تصریح گردیده است، دولت نمی
تواند بدون حکم محکمه با صلاحیت
به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

دوه پنځوسمه ماده :

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره
د ناروغيو د مخنيوي او د وړيا علاج
وسيلې او روغتيايي آسانتياوي د قانون
له حکمونو سره سم تأمينوي.

ماده پنجاه و دوم:

دولت وسايل وقيه و علاج امراض
و تسهيلات صحی رایگان را برای
همه اتباع مطابق به احکام قانون
تأمين می نماید.

دولت له قانون سره سم د خصوصي
طبي خدمتونو او روغتيايي
مرکزونو جوړول او پراختيا هڅوي او
ملاتړ يې کوي.

دولت تأسيس و توسعه خدمات طبي
و مراکز صحی خصوصی را
مطابق به احکام قانون تشويق و
حمایت می کند.

دولت د سالمې بدني روزنې د پياوړتيا
او د ملي او سيمه ييزو ورزشونو د
پراختيا لپاره لازم تدبيرونه نيسي.

دولت به منظور تقويت تربيت بدنی
سالم و انکشاف ورزشهای ملی و
محلی تدابير لازم اتخاذ می نماید.

دري پنځوسمه ماده :

دولت د شهيدانو او مفقودينو له پاتې
کسانو، د معلولينو او معيوبينو د بيا
ځواکمنۍ او په ټولنه کې د هغوی د

ماده پنجاه و سوم:

دولت به منظور تنظيم خدمات طبي
و مساعدت مالی برای بازماندگان
شهدأ و مفقودين و برای باز

رسمي جريده

توانی معلولين و معيوبين و سهم گيري فعال آنان در جامعه، مطابق به احكام قانون، تدابير لازم اتخاذ می نماید.

دولت حقوق متقاعدين را تضمين نموده، برای كهن سالان، زنان بی سرپرست، معيوبين و معلولين ايتام بی بضاعت مطابق به احكام قانون كمك لازم به عمل می آورد.

ماده پنجاه و چهارم:

خانواده ركن اساسی جامعه را تشكيل می دهد و مورد حمايت دولت قرار دارد.

دولت به منظور تأمین سلامت جسمی و روحی خانواده، بالاختص طفل و مادر، تربيت اطفال و برای از بين بردن رسوم مغاير با احكام دين مقدس اسلام تدابير لازم اتخاذ می کند.

ماده پنجاه و پنجم:

دفاع از وطن وحيه تمام اتباع افغانستان است.

شرایط اجرای دوره مكلفيت عسکری توسط قانون تنظيم میگردد.

فعالی ونډې اخیستنې په خاطر د مالي مرستو او روغتيايي خدمتونو د تنظيم لپاره د قانون له حکمونو سره سم لازم تدبیره نیسي.

دولت د متقاعدینو حقوق تضمینوي او له زړو کسانو، بی سر پرسته ښځو، معیوبینو او معلولینو او بی وسه یتیمانو سره د قانون له حکمونو سره سم لازمي مرستې کوي.

څلور پنځوسمه ماده :

کورنۍ د ټولنې اساسي رکن دی او د دولت تر پاملرنې لاندې ده.

دولت د کورنۍ او په ځانگړې توگه د مور او ماشوم د جسمي او روحي روغتيا د تأمین، د ماشومانو د روزنې او د اسلام د سپېڅلي دين له احكامو سره د مغايرو رسومو د له منځه وړو لپاره لازم تدبیره نیسي.

پنځه پنځوسمه ماده :

له هېواد څخه دفاع د افغانستان ټولو اتباعو وحيه ده.

د عسکري مکلفيت د دورې د تېرولو شرطونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

شپږ پنځوسمه ماده:

د اساسي قانون د حکمونو پيروي،
د قوانينو اطاعت او د عامه نظم او
امنيت رعايت د افغانستان د ټولو
خلکو وجيبه ده.

ماده پنجاه و ششم:

پيروي از احکام قانون اساسي،
اطاعت از قوانين و رعايت
نظم و امن عامه وجيبه تمام مردم
افغانستان است.

د قانون له حکمونو څخه بې خبري
عذر نه گڼل کېږي.

بې خبري از احکام قانون عذر
دانسته نمی شود.

اوه پنځوسمه ماده:

دولت په افغانستان کې د خارجي
اتباعو حقوق او آزادي له قانون سره
سم تضمینوي. دا کسان د بین المللي
حقوقو د قواعدو په حدودو کې د
افغانستان د دولت د قوانینو په رعايت
مکلف دي.

ماده پنجاه و هفتم:

دولت حقوق و آزادي های اتباع
خارجی را در افغانستان، طبق قانون
تضمین می کند. این اشخاص در
حدود قواعد حقوق بین المللی به
رعايت قوانين دولت افغانستان
مکلف می باشند.

اته پنځوسمه ماده:

دولت په افغانستان کې د بشر د
حقوقو د رعايت د څارنې، ښه
والي او ملاتړ لپاره، د
افغانستان د بشر د حقوقو
خپلواک کمېسيون جوړوي.

ماده پنجاه و هشتم:

دولت به منظور نظارت بر
رعايت حقوق بشر در افغانستان و
بهبود و حمايت از آن، کمیسیون
مستقل حقوق بشر افغانستان را
تأسیس می نماید.

هر څوک کولای شي د خپلو بشري
حقوقو د نقض په صورت کې دې
کمېسيون ته شکايت وکړي.

هر شخص می تواند در صورت نقض
حقوق بشری خود، به این کمیسیون
شکايت نماید.

کمیسیون کولای شي د افرادو د بشري
حقوقو د نقض موارد، مربوطو قانوني
څانگو ته راجع کړي او د هغوی له

کمیسیون می تواند موارد نقض
حقوق بشری افراد را به مراجع
قانونی راجع سازد و در دفاع از

رسمي جريده

حقوقو څخه په دفاع کې مرسته وکړي. حقوق آنها مساعدت نمايد. ددې کمېسيون جوړښت او د کار ډول يې د قانون له ليارې تنظيمېږي. تشکيل و طرز فعاليت اين کميسيون توسط قانون تنظيم ميگردد.

نهمه پنځوسمه ماده : هېڅوک نشي کولای په دې اساسي قانون کې له راغلو آزاديو او حقوقو څخه په ناوړه استفادې د هېواد د خپلواکۍ، ځمکنۍ بشپړتيا، ملي واکمنۍ او ملي وحدت پر ضد عمل وکړي.

ماده پنجاه و نهم: هېڅ شخص نمی تواند با سوء استفاده از حقوق و آزادیهای مندرج این قانون اساسی، برضد استقلال، تمامیت ارضی، حاکمیت و وحدت ملی عمل کند.

دریم فصل
جمهور رئیس

فصل سوم
رئیس جمهور

شپیتمه ماده : جمهور رئیس د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت په سر کې دی چې خپل واکونه په اجرائیه، مقننه او قضائیه برخو کې ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

ماده شصتم: رئیس جمهور در رأس دولت جمهوری اسلامی افغانستان قرار داشته، صلاحیت های خود را در عرصه های اجرائیه، تقنینیه و قضائیه، مطابق به احکام این قانون اساسی، اعمال می کند.

جمهور رئیس دوه، لومړی او دویم مرستیالان لري. رئیس جمهور دارای دو معاون اول و دوم، می باشد. د جمهوري ریاست کاندید د خپلو مرستیالانو نومونه د ځان له کاندیدولو سره یو ځای ملت ته اعلاموي. کاندید ریاست جمهوری نام هر دو معاون را همزمان با کاندید شدن خود به ملت اعلام میدارد.

رسمي جریده

معاون اول رئیس جمهور در حالت غیاب، استعفاً و یا وفات رئیس جمهور، مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی، عمل می کند.

در غیاب معاون اول رئیس جمهور، معاون دوم مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی عمل می کند.

ماده شصت و یکم:

رئیس جمهور با کسب اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرای رای دهندگان از طریق رأی گیری آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می گردد.

وظیفه رئیس جمهور در اول جواز سال پنجم بعد از انتخابات پایان می یابد.

انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان کار رئیس جمهور برگزار میگردد.

هرگاه در دور اول هیچ یک از کاندیدان نتواند اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرا را به دست آورد، انتخابات برای دور دوم در ظرف دو هفته از تاریخ اعلام نتایج انتخابات برگزار می

د جمهور رئیس لومری مرستیال د جمهور رئیس د غیاب، استعفاً او یا مړینې په حالاتو کې ددې اساسي قانون له مندرجو حکمونو سره سم، کار کوي.

د جمهور رئیس د لومړي مرستیال په غیاب کې، دویم مرستیال د اساسي قانون له مندرجو احکامو سره سم، عمل کوي.

یوشپږیمه ماده :

جمهور رئیس د رای ورکوونکیو د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو رایو له لارې په سلوکې تر پنځوسو زیاتو رایو په ترلاسه کولو انتخابېږي.

د جمهور رئیس وظیفه تر انتخاباتو وروسته د پنځم کال د غبرگولي په لومړۍ نیټه پای ته رسېږي.

د جمهور رئیس د کار تر پای ته رسېدو د مخه د نوي جمهور رئیس د ټاکلو لپاره انتخابات، له دیرشو تر شپیتو ورځو پورې، موده کې کېږي.

که چېرې په لومړي پړاو کې له کاندیدانو څخه یو هم ونه کړای شي چې په سلوکې تر پنځوسو زیاتې رایې ترلاسه کړي، انتخابات د دوهم ځل لپاره د انتخاباتو د نتایجو د نېټې تر اعلان وروسته د دوو اونیو په اوږدو

رسمي جريده

گردد و در اين دور تنها دو نفر از کاندیدانی که بيشترين آرا را در دور اول به دست آورده اند، شرکت می نمايند.

در دور دوم انتخابات، کاندیدی که اکثريت آرا را کسب کند، رئيس جمهور شناخته می شود.

هرگاه یکی از کاندیدان رياست جمهوری در جريان دور اول يا دوم رأی گیری و يا بعد از انتخابات و قبل از اعلام نتايج انتخابات وفات نمايد، انتخابات مجدد مطابق به احکام قانون برگزار میگردد.

ماده شصت و دوم:

شخصی که به رياست جمهوری کاندید می شود، واجد شرايط ذيل می باشد:

۱- تبعه افغانستان، مسلمان و متولد از والدين افغان بوده و تابعيت کشور ديگری را نداشته باشد؛

۲- در روز کاندید شدن سن وی از چهل سال کمتر نباشد؛

۳- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و يا حرمان از حقوق مدنی محکوم

کې تر سره کېږي. دا ځل يوازي هغه دوه تنه کاندیدان په انتخاباتو کې برخه اخلي چې په لومړي پړاو کې يې تر ټولو زياتي رایي ترلاسه کړي وي.

د انتخاباتو په دويم پړاو کې هغه څوک چې د رایو اکثريت ترلاسه کړي، جمهور رئیس ګڼل کېږي.

که چېرې د جمهوري رياست يو کاندید د رای گیری د لومړي يا دويم پړاو په جريان او يا تر انتخاباتو وروسته او يا د انتخاباتو د نتايجو له اعلان څخه پخوا مړ شي، نوي انتخابات د قانون له حکمونو سره سم کېږي.

دوه شپيتمه ماده:

څوک چې جمهوري رياست ته کاندید کېږي، بايد د لاندنيو شرطونو لرونکی وي:

۱- د افغانستان تبعه، مسلمان، له افغان مور او پلار څخه زېږېدلی وي او د بل هېواد تابعيت ونه لري؛

۲- د کاندیدیدو په ورځ يې عمر تر څلويښتو کلونو لږ نه وي؛

۳- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم

رسمي جريده

شوی نه وي؛

نشده باشد؛

هېڅ شخص نشي کولای له دوو دورو زیات د جمهور رئیس په حیث وټاکل شي.

هیڅ شخص نمی تواند بیش از دو دوره به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.

په دې ماده کې راغلی حکم د جمهور رئیس د مرستیالانو په برخه کې هم تطبیقېږي.

حکم مندرج این ماده در مورد معاونین رئیس جمهور نیز تطبیق می گردد.

دري شپيتمه ماده :

ماده شصت و سوم:

جمهور رئیس د کار تر پیل د مخه، د ځانگړې کړنلارې سره سم، چې د قانون له ليارې تنظيمېږي، دا لاندې لورې يادوي:

رئيس جمهور قبل از تصدی وظیفه، مطابق به طرز العمل خاص که توسط قانون تنظیم میگردد، حلف آتی را به جا می آورد:

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای (ﷻ) په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دين پيروي او ساتنه وکړم. د اساسي قانون او نورو قوانينو رعايت او د تطبيق څارنه وکړم.

"به نام خداوند بزرگ (ﷻ) سوگند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را اطاعت و از آن حمایت کنم. قانون اساسی و سایر قوانین را رعایت و از تطبیق آن مواظبت نمایم.

د افغانستان د خپلواکۍ، ملي واکمنۍ، ځمکنۍ بشپړتيا ساتنه او د افغانستان د خلکو حقوق او گټې خوندي کړم او د لوی خدای (ج) له دربار څخه د مرستې په غوښتلو او د ملت په ملاتړ د افغانستان د خلکو د پرمختگ او هوسايۍ په لاره

از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست و حقوق و منافع مردم افغانستان را حفاظت کنم و با استعانت از بارگاه پروردگار متعال و پشتیبانی ملت، مساعی خود را در راه سعادت و ترقی مردم

رسمي جريدہ

- کې خپلې هڅې جارې وساتم." افغانستان بکار برم.
- څلور شپيتمه ماده:** رئيس جمهور رئيس لاندې واکونه او وظيفې لري:
- ۱- د اساسي قانون د اجرا څارل؛ ۱- مراقبت از اجرای قانون اساسی؛
- ۲- د ملي شوری په تصویب د هېواد د سیاست د اساسي کړنو ټاکل؛ ۲- تعیین خطوط اساسی سیاست کشور به تصویب شورای ملی؛
- ۳- د افغانستان د وسله والو ځواکونو ستر مشرتوب؛ ۳- قیادت اعلاى قواى مسلح افغانستان؛
- ۴- د ملي شوری په تاييد د جگړې او متارکې اعلانول؛ ۴- اعلان حرب و متارکه به تائيد شورای ملی؛
- ۵- د ځمکنۍ بشپړتيا او د خپلواکۍ د ساتنې د دفاع په حالت کې د لازم تصميم نیول؛ ۵- اتخاذ تصميم لازم در حالت دفاع از تماميت ارضی و حفظ استقلال؛
- ۶- د ملي شوری په تاييد له افغانستان څخه بهر ته د وسله والو ځواکونو د ټولگيو لېږل؛ ۶- فرستادن قطعات قواى مسلح به خارج افغانستان به تائيد شورای ملی؛
- ۷- د دې اساسي قانون په (نهه شپيتمه) ماده کې له راغلي حالت پرته، دلويې جرگې راغونښتل؛ ۷- دایر نمودن لویه جرگه به استثنای حالت مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی؛
- ۸- د ملي شوری په تاييد د اضطراري حالت اعلان او دهغه پای ته رسول؛ ۸- اعلان حالت اضطرار به تائيد شورای ملی و خاتمه دادن به آن؛

رسمي جريدہ

- ۹- د ملي شوری او لویې جرگې د غونډو پرانیستل؛
- ۹- افتتاح اجلاس شورای ملی و لویه جرگه؛
- ۱۰- د جمهوري ریاست د مرستیالانو د استعفی منل؛
- ۱۰- قبول استعفای معاونین ریاست جمهوری؛
- ۱۱- د ولسي جرگې په تایید د وزیرانو، لوی څارنوال، د مرکزی بانک، د ملی امنیت او سرې میاشتې د رئیسانو ټاکل او د هغوی عزلول او د استعفی منل؛
- ۱۱- تعیین وزرا، لوی څارنوال، رئیس بانک مرکزی، رئیس امنیت ملی و رئیس سره میاشت به تأیید ولسی جرگه و عزل و قبول استعفای آنها؛
- ۱۲- د ولسي جرگې په تایید د سترې محکمې د رئیس او غړیو ټاکل؛
- ۱۲- تعیین رئیس و اعضای ستره محکمه به تأیید ولسی جرگه؛
- ۱۳- د قانون له حکمونو سره سم د قاضیانو، د وسله والو ځواکونو، پولیسو، د ملی امنیت د منصبدارانو او د لوړ رتبه مامورینو ټاکل، تقاعد ورکول، د استعفی منل او عزلول؛
- ۱۳- تعیین، تقاعد، قبول استعفا و عزل قضات، صاحب منصبان قوای مسلح، پولیس و امنیت ملی و مامورین عالی رتبه مطابق به احکام قانون؛
- ۱۴- په بهرنیو هېوادونو او نړیوالو مؤسسو کې د افغانستان د سیاسي نماینده گیو د مشرانو ټاکل؛
- ۱۴- تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی و مؤسسات بین المللی؛
- ۱۵- په افغانستان کې د بهرنیو سیاسي نماینده گانو د باورلیکونو منل؛
- ۱۵- قبول اعتماد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی در افغانستان؛
- ۱۶- د قوانینو او تقنیني فرمانونو توشیح کول؛
- ۱۶- توشیح قوانین و فرامین تقنینی؛

رسمي جريده

- ۱۷- د قانون له حکمونو سره سم د دولتونو ترمنځ د معاهدو د عقد لپاره د باورليکونو ورکول؛
- ۱۸- د قانون له حکمونو سره سم د جزاگانو تخفيف او بخښل؛
- ۱۹- د قانون له حکمونو سره سم د مدالونو، نښانونو او افتخاري لقبونو ورکول؛
- ۲۰- د هېواد د اداري سمون په منظور، د قانون له مخې، د کمېسيونونو جوړول؛
- ۲۱- په دې اساسي قانون کې نور راغلي واکونه او وظائف؛
- ۱۷- اعطای اعتبار نامه به غرض عقد معاهدات بين الدول مطابق به احکام قانون؛
- ۱۸- تخفيف و عفو مجازات مطابق به احکام قانون؛
- ۱۹- اعطای مدالها، نشانها و القاب افتخاری مطابق به احکام قانون؛
- ۲۰- تأسيس کميسيون ها به منظور بهبود اداره کشور مطابق به احکام قانون؛
- ۲۱- ساير صلاحيتها و وظائف مندرج اين قانون اساسی؛

پنځه شپيته ماده:

جمهور رئيس کولای شي په مهمو ملي، سياسي، ټولنيزو او يا اقتصادي چارو کې د افغانستان د خلکو ټولپوښتنې ته مراجعه وکړي.

رئيس جمهور می تواند در موضوعات مهم ملی، سیاسی، اجتماعی و یا اقتصادی به آرای عمومی مردم افغانستان مراجعه نماید.

ټولپوښتنه باید د دې اساسي قانون د حکمونو مخالفه او د هغه د تعديل مستلزم نه وي.

مراجعه به آرای عمومی نباید مناقض احکام این قانون اساسی ویا مستلزم تعديل آن باشد.

شپږ شپيته ماده:

جمهور رئيس په دې اساسي قانون کې

رئيس جمهور در اعمال

رسمي جريده

د راغلو واکونو د عملي کولو په برخه کې د افغانستان د خلکو لور مصلحتونه په پام کې نیسي.

صلاحیت‌های مندرج این قانون اساسی، مصالح علیای مردم افغانستان را رعایت می کند.

جمهور رئیس نشي کولای چې د قانون له حکمه پرته دولتي ملکیتونه او شتمنۍ وپلوري او یا یې وبخښي.

رئیس جمهور نمی تواند بدون حکم قانون ملکیت های دولتی را بفروشد یا اهدا کند.

جمهور رئیس نشي کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو، سیمه ییزو، قومي، مذهبي او ګوندي ملحوظاتو ګټه واخلي.

رئیس جمهور نمی تواند در زمان تصدی وظیفه از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نماید.

اوه شپيتمه ماده:

د جمهور رئیس د استعفی، عزل، مړینې او یا په صعب العلاج ناروغۍ د اخته کېدلو په صورت کې چې د وظیفې د اجرا مخه نیسي د جمهور رئیس لومړی مرستیال د جمهور رئیس واکونه او وظایف په غاړه اخلي.

در صورت استعفا، عزل یا وفات رئیس جمهور و یا مریضی صعب العلاج که مانع اجراء وظیفه شود، معاون اول رئیس جمهور صلاحیتها و وظایف رئیس جمهور را به عهده می گیرد.

جمهور رئیس خپله استعفی په خپله ملی شوری ته اعلاموي.

رئیس جمهور استعفای خود را شخصاً به شورای ملی اعلام می نماید.

د صعب العلاج ناروغۍ تثبیت د هغه طبی هیئت له خوا کېږي چې ستره محکمه یې ټاکي.

تثبیت مریضی صعب العلاج توسط هیئت طبی با صلاحیت که از طرف ستره محکمه تعیین میگردد صورت میگیرد.

په داسې حالاتو کې د نوي جمهور

در این حالات در خلال مدت سه

رسمي جريده

رئيس د ټاڪلو لپاره په درې مياشتو كې دننه ددې اساسي قانون د يوشپيتمې مادي له حكم سره سم انتخابات كېږي.

ماه انتخابات به منظور تعيين رئيس جمهور جديد طبق ماده شصت و يكم اين قانون اساسي برگزار ميگردد.

د جمهور رئيس لومړۍ مرستيال د لنډ مهاله جمهور رئيس په توگه، د وظيفي د ترسره كولو په موده كې لاندینی چارې نشي ترسره كولای:

معاون اول رئيس جمهور در زمان تصدی به حیث رئیس جمهور موقت امور ذیل را انجام داده نمی تواند:

۱- د اساسي قانون تعديل؛

۱- تعديل قانون اساسی؛

۲- د وزیرانو عزل؛

۲- عزل وزرا؛

۳- ټول پوښتنه؛

۳- مراجعه به آرای عامه؛

د جمهور رئيس مرستيالان ددې اساسي قانون له حكمونو سره سم كولای شي ځان جمهوري رياست ته كانديد كړي.

معاونین رئیس جمهور می توانند مطابق به احكام اين قانون اساسی خود را به ریاست جمهوری كانديد نمایند.

د جمهور رئيس په غياب كې د لومړي مرستيال وظيف د جمهور رئيس په واسطه ټاكل كېږي.

در صورت غياب رئیس جمهور، وظایف معاون اول توسط رئیس جمهور تعیین می گردد.

اته شپيتمه ماده :

كه چېرې د جمهور رئيس يو مرستيال استعفی وکړي او يا مړ شي د هغه پرځای بل شخص د جمهور رئيس له خوا او د ولسی جرگې په تائيد ټاکل کېږي.

ماده شصت و هشتم:

هرگاه یکی از معاونین رئیس جمهور استعفاء و یا وفات نماید عوض وی شخص دیگری توسط رئیس جمهور به تأیید ولسی جرگه تعیین میگردد.

در صورت وفات همزمان رئيس جمهور و معاون اول وی، بالترتيب معاون دوم، رئيس مشرانو جرگه، رئيس ولسي جرگه و وزير خارجه يکي بعد ديگري مطابق به حکم مندرج ماده شصت و هفتم اين قانون اساسی وظايف رئيس جمهور را به عهده ميگيرد.

ماده شصت و نهم:

رئيس جمهور در برابر ملت و ولسي جرگه مطابق به احکام اين ماده مسئول می باشد.

اتهام عليه رئيس جمهور به ارتکاب جرايم ضد بشري، خيانت ملی يا جنايت، از طرف يک ثلث کل اعضای ولسي جرگه تقاضا شده می تواند. در صورتیکه اين تقاضا از طرف دو ثلث کل آرای ولسي جرگه تائيد گردد، ولسي جرگه در خلال مدت يک ماه لويه جرگه را دایر می نمايد.

هرگاه لويه جرگه منسوب را به اکثریت دو ثلث آرای کل اعضا تصويب نمايد، رئيس جمهور از وظيفه منفصل و موضوع به محکمه خاص محول میگردد. محکمه خاص متشکل است از

د جمهور رئيس او د هغه د لومړي مرستيال د يوځايي مړينې په صورت کې په ترتيب سره دويم مرستيال، د مشرانو جرگې رئيس د ولسي جرگې رئيس د او د بهرنيو چارو وزير يو په بل پسي ددې اساسي قانون د (اوه شپيتمې) مادې له حکم سره سم د جمهور رئيس وظيفې په غاړه اخلي.

نهمه شپيتمه ماده:

جمهور رئيس د ملت او ولسي جرگې په وړاندې ددې مادې د احکامو مطابق مسئول دی.

پر جمهور رئيس د بشري ضد جرمونو، ملی خيانت يا جنايت د ارتکاب تور لگول د ولسي جرگې د ټولو غړيو د درېيمې برخې له خوا غوښتل کېدای شي. که چېرې داغوښتنه د ولسي جرگې د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو له خوا تاييد شي، ولسي جرگه د يوې مياشتې دننه لويه جرگه دايروي.

که لويه جرگه منسوب شوی اتهام د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصويب کړي، جمهور رئيس له وظيفې څخه گوښه او موضوع ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي. ځانگړې محکمه د ولسي

رسمي جريده

رئيس مشرانو جرگه، سه نفر از
اعضای ولسی جرگه و سه نفر از
اعضای ستره محکمه به تعیین لویه
جرگه، اقامه دعوی توسط شخصی
که از طرف لویه جرگه تعیین می
گردد صورت میگیرد.

در این حالت احکام مندرج ماده
شصت و هفتم این قانون اساسی
تطبیق می گردد.

ماده هفتادم:

معاش و مصارف رئیس جمهور
توسط قانون تنظیم می گردد.

رئيس جمهور بعد از ختم دوره
خدمت، به استثنای حالت عزل،
برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی
دوره ریاست جمهوری مطابق به
احکام قانون مستفید می شود.

فصل چهارم
حکومت

ماده هفتاد و یکم:

حکومت متشکل است از وزرا که
تحت ریاست رئیس جمهور
اجرای وظیفه می نمایند. تعداد
وزرا و وظایف شان توسط قانون
تنظیم می گردد.

جرگې له دریو غړیو، دسترې محکمې
له دریو غړیو چې لویه جرگه یې ټاکي
او د مشرانو جرگې له رئیس څخه
جوړېږي، دعوي د هغه شخص له
خوا چې د لوي جرگې له خوا ټاکل
کېږي، اقامه کېږي.

په دې حالت کې د دې اساسي قانون
په (اوه شپيته) ماده کې راغلي
حکونه تطبیقېږي.

اویا یمه ماده :

د جمهور رئیس تنخوا او لگښتونه د
قانون له لپارې تنظیمېږي.

جمهور رئیس د خدمت د دورې تر
ختمېدو وروسته د عزل له حالته پرته د
خپل ژوند په پاتې موده کې د جمهوري
ریاست د دورې له مالي حقوقو څخه د
قانون له حکمونو سره سم، گټه اخلي.

څلورم فصل
حکومت

یواویایمه ماده:

حکومت له وزیرانو څخه
جوړ دی چې د جمهور رئیس
تر ریاست لاندې کار کوي. د
وزیرانو شمیر او وظایف د قانون
له لپارې تنظیمېږي.

رسمي جريده

دوه اويايمه ماده :

څوک چې د وزير په توگه ټاکل کيږي بايد لاندیني شرطونه ولري:

۱- يوازي د افغانستان د تابعيت لرونکی وي.

که چيرې د کوم وزارت کانديد د بل هېواد تابعيت هم ولري ولسي جرگه د هغه د تائيد يا رد، صلاحيت لري؛

۲- لوړ تحصيلات، کاري تجربه او ښه شهرت ولري؛

۳- عمر يې تر پنځه دېرش کلونو لږ نه وي؛

۴- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنايت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم شوی نه وي.

دري اويايمه ماده :

کېدای شي وزيران د ملي شوري له غړيو او يا له هغو د باندې وټاکل شي.

کله چې د ملي شوري غړي د وزير په توگه وټاکل شي، په شوري کې خپل غړيتوب له لاسه ورکوي او د هغه

ماده هفتاد و دوم:

شخصی که به حيث وزير تعيين می شود واجد شرايط ذيل می باشد:

۱- تنها حامل تابعيت افغانستان باشد.

هرگاه کانديد وزرات تابعيت کشور ديگری را نیز داشته باشد، ولسي جرگه صلاحيت تائيد و يا رد آنرا دارد؛

۲- دارای تحصيلات عالی، تجربه کاری و شهرت نیک باشد؛

۳- سن وی از سی و پنج سال کمتر نباشد؛

۴- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنايت و يا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

ماده هفتاد و سوم:

وزرا می توانند از اعضای شورای ملی يا خارج از آن تعيين شوند.

هرگاه عضو شورای ملی به حيث وزير تعيين شود، عضویت خود را در شوري از دست ميدهد و در عوض

رسمي جريده

وی شخص دیگری مطابق به حکم
قانون تعیین می‌گردد.

ماده هفتاد و چهارم:

وزرا قبل از تصدی وظیفه حلف
آتی را به حضور رئیس جمهور، به
جا می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

"به نام خداوند بزرگ (ﷻ) سوگند
یاد می کنم که دین مقدس اسلام
را حمایت، قانون اساسی و سایر
قوانین افغانستان را رعایت، حقوق
اتباع را حفاظت و از استقلال،
تمامیت ارضی و وحدت ملی مردم
افغانستان حراست کنم و در همه
اعمال خود خداوند (ﷻ) را حاضر
دانسته، وظایف محوله را
صادقانه انجام دهم."

ماده هفتاد و پنجم:

حکومت دارای وظایف ذیل می باشد:

۱- تعمیم احکام این قانون
اساسی و سایر قوانین و فیصله
های قطعی محاکم؛

۲- حفظ استقلال، دفاع از
تمامیت ارضی و صیانت منافع و
حیثیت افغانستان در جامعه

پر خای بل شخص د قانون له حکم
سره سم ټاکل کیږي.

څلور اويايمه ماده :

وزيران د وظيفې له پيله مخکې د
جمهور رئيس په وړاندې، لاندینۍ
لوړه کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای (ﷻ) په نامه لوړه کوم
چې د اسلام د سپېڅلي دین د حکمونو
حمایت، داساسي قانون او د
افغانستان د نورو قوانینو رعایت، د
اتباعو د حقوقو حفاظت د افغانستان د
خپلواکۍ، ځمکنۍ بشپړتیا او د
خلکو د ملي وحدت ساتنه وکړم او په
خپلو ټولو اعمالو کې خدای (ﷻ)
حاضر ګڼم او خپلې راسپارل شوې
وظیفې په رښتینولۍ سرته رسوم."

پنځه اويايمه ماده :

حکومت لاندینۍ وظیفې لري:

۱- ددې اساسي قانون او نورو
قوانینو د احکامو او د محکمو د
قطعي پرېکړو عملي کول؛

۲- د خپلواکۍ ساتل، له ځمکنۍ
بشپړتیا څخه دفاع او په نړیواله
ټولنه کې د افغانستان د حیثیت او

رسمي جريدہ

- گتھو سائل؛
- ۳- د عامه نظم او امن ټينګول او د هر راز اداري فساد له منځه وړل؛
- ۳- تأمین نظم و امن عامه و از بین بردن هر نوع فساد اداری؛
- ۴- د بودجې ترتیبول، د دولت د مالي وضعې تنظیمول او د عامه شتمنۍ ساتل؛
- ۴- ترتیب بودجه، تنظیم وضع مالی دولت و حفاظت دارایی عامه؛
- ۵- د ټولنیزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژيکي پرمختیايي پروګرامونو طرح او تطبیق؛
- ۵- طرح و تطبیق پروګرام های انکشافی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژيکی؛
- ۶- ملي شوری ته د مالي کال په پای کې د سرته رسیدلو چارو او د نوي مالي کال د مهمو پروګرامونو په باب گزارش ورکول؛
- ۶- ارائه گزارش به شورای ملی در ختم سال مالی درباره امور انجام شده و پروګرام های عمده سال مالی جدید؛
- ۷- د هغو نورو وظیفو ترسره کول چې د دې اساسي قانون او نورو قوانینو له مخې د حکومت له وظیفو څخه ګڼل شوي دي.
- ۷- انجام سایر وظایفی که به موجب این قانون اساسی و قوانین دیگر از وظایف حکومت دانسته شده است.
- شپږ اويايمه ماده :
- حکومت د هېواد د سیاست د اساسي کړنښود تطبیق او دخپلو وظیفو د تنظیمولو لپاره مقررات وضع او تصویبوي. دا مقررات باید د هېڅ قانون له نص یا روح سره مناقض نه وي.
- ماده هفتاد و ششم:
- حکومت برای تطبیق خطوط اساسی سیاست کشور و تنظیم وظایف خود مقررات وضع و تصویب می کند. این مقررات باید مناقض نص یا روح هیچ قانون نباشد.

اوه اويایمه ماده :

وزيران خپل وظيفه د اداري واحدونو د آمرينو په توگه په هغو حدودو کې چې دا اساسي قانون او نور قوانين يې ټاکي، سرته رسوي.

وزيران له خپلو ټاکلو وظيفو څخه د جمهور رئيس او ولسي جرگې په وړاندې مسؤليت لري.

اته اويایمه ماده:

که چېرې وزير په بشري ضد جرمونو، ملي خيانت او يا په نورو جرمونو متهم شي، موضوع ددې اساسي قانون د (يو سلو څلور دېرشمې) مادې په رعايت ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي.

نه اويایمه ماده :

حکومت کولای شي د ولسي جرگې د تعطيل په حالت کې له بودجې او مالي چارو پرته، د بېړنۍ اړتيا پر اساس تقنيني فرمانونه ترتيب کړي.

تقنيني فرمانونه د جمهور رئيس تر توشېح وروسته د قانون حکم پيدا کوي. تقنيني فرمانونه بايد د ملي شوری د لومړۍ غونډې تر جوړېدو وروسته د دېرشو ورځو په اوږدو کې

ماده هفتاد و هفتم:

وزرا وظيفه خود را به حيث آمرين واحدهای اداري در داخل حدودی که اين قانون اساسی و ساير قوانين تعيين می کند، اجرا می نمايند.

وزرا از وظيفه مشخصه خود نزد رئيس جمهور و ولسی جرگه مسؤليت دارند.

ماده هفتاد و هشتم:

هرگاه وزير به ارتکاب جريم ضد بشري، خيانت ملی و يا ساير جريم متهم گردد، قضيه با رعايت ماده یکصد و سی و چهارم اين قانون اساسی به محکمه خاص محول میگردد.

ماده هفتاد و نهم:

حکومت می تواند در حالت تعطيل ولسی جرگه در صورت ضرورت عاجل، به استثنای امور مربوط به بودجه و امور مالی، فرامين تقينی را ترتيب کند.

فرامين تقينی بعد از توشيح رئيس جمهور حکم قانون را حايز می شود. فرامين تقينی بايد در خلال سی روز از تاريخ انعقاد نخستين جلسه شورای ملی به آن تقديم شود و در

رسمي جریده

صورتی که از طرف شورای ملی رد شود، از اعتبار ساقط میگردد.

ماده هشتادم:

وزرا نمی توانند در زمان تصدی وظیفه از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نمایند.

فصل پنجم
شورای ملی

ماده هشتاد و یکم:

شورای ملی دولت جمهوری اسلامی افغانستان به حیث عالی ترین ارگان تقنینی مظهر اراده مردم آن است و از قاطبه ملت نمایندگی می کند.

هر عضو شورای در موقع اظهار رای، مصالح عمومی و منافع علیای مردم افغانستان را مدار قضاوت قرار می دهد.

ماده هشتاد و دوم:

شورای ملی متشکل از دو مجلس: ولسی جرگه و مشرانو جرگه می باشد.

هیچ شخص نمی تواند در یک وقت عضو هر دو مجلس باشد.

هغې ته وړاندې شي او که د ملي شوری له خوا رد شي، اعتبار نه لري.

اتيايمه ماده:

وزيران نشي کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنیو، سیمه ییزو، قومي، مذهبي او گوندي ملحوظاتو گټه واخلي.

پنځم فصل
ملي شوری

یو اتيايمه ماده :

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت ملي شوری د ستر تقنیني اورگان په توگه د افغانستان د خلکو د ارادې ښکارندویه ده او د ټول ملت نمایندگي کوي.

د شوری هر غړي درايې د څرگندونې په وخت کې، د افغانستان د خلکو عمومي مصلحتونه او سترې گټې د خپل قضاوت محور ټاکي.

دوه اتيايمه ماده :

ملي شوری له دوو مجلسونو: ولسي جرگې او مشرانو جرگې څخه جوړه ده.

هیڅوک نشي کولای په یوه وخت کې د دواړو مجلسونو غړی وي.

رسمي جريده

دري اتيایمه ماده:

د ولسي جرگې غړي د خلکو د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

ماده هشتاد سوم:

اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می گردند.

د ولسي جرگې د کار دوره د پنځم کال د چنګاښ په لومړۍ نېټه د انتخاباتو د نتیجود اعلان څخه وروسته پای ته رسېږي او نوې شوری په کار پیل کوي.

دوره کار ولسی جرگه به تاریخ اول سرطان سال پنجم، بعد از اعلان نتایج انتخابات به پایان می رسد و شورای جدید به کار آغاز می نماید.

د ولسي جرگې د دورې ترختمېدو د مخه له دېرشو څخه ترشپیتو ورځو پورې موده کې د ولسي جرگې د غړيو انتخابات کېږي.

انتخابات اعضای ولسی جرگه در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان دوره ولسی جرگه برگزار می گردد.

د ولسي جرگې د غړيو شمیر د هرې حوزې د نفوسو د شمېر په تناسب زیات نه زیات تر (۲۵۰) کسانو پورې دی.

تعداد اعضای ولسی جرگه به تناسب نفوس هر حوزه حداکثر دو صدو پنجاه نفر می باشد.

انتخاباتي حوزې او ورسره نور مربوط مسایل د انتخاباتو په قانون کې ټاکل کېږي.

حوزه های انتخاباتی و سایر مسایل مربوط به آن در قانون انتخابات تعیین می گردد.

د انتخاباتو په قانون کې باید داسې تدبیرونه ونيول شي چې انتخاباتي نظام د افغانستان د ټولو خلکو لپاره عمومي او عادلانه استازیتوب تأمین کړي او د نفوسو په تناسب دې له هر ولایت څخه په اوسط ډول لږ تر لږه دوه

در قانون انتخابات باید تدابیری اتخاذ گردد که نظام انتخاباتی، نمایندگی عمومی و عادلانه را برای تمام مردم کشور تأمین نماید و به تناسب نفوس از هر ولایت طور اوسط

رسمي جريده

بنځينه وکيلې په ولسي جرگه کې غړيتوب ترلاسه کړي.

حداقل دو وکیل زن در ولسی جرگه عضویت یابد.

څلور اتيايمه ماده :

د مشرانو جرگې غړي په لاندې ډول انتخاب او ټاکل کېږي:

ماده هشتاد و چهارم:

اعضای مشرانو جرگه به ترتيب ذيل انتخاب و تعيين می شوند:

۱- د هرې ولايتي جرگې له غړيو څخه يوتن د مربوطې جرگې په انتخاب، د څلورو کلونو لپاره ؛

۱- از جمله اعضای شورای هر ولایت، یک نفر به انتخاب شورای مربوط برای مدت چهار سال؛

۲- د هر ولايت د ولسواليو د جرگو له غړيو څخه يوتن، د مربوطو جرگو په انتخاب، د دريو کلونو لپاره ؛

۲- از جمله اعضای شورا های ولسوالیهای هر ولایت، یک نفر به انتخاب شوراهای مربوط برای مدت سه سال؛

۳- پاتې دريمه برخه غړي د معلولينو او معيوبينو د دوو تنو او کوچيانو د دوو تنو استازيو په گډون د هېواد له خبرو او تجربه لرونکو کسانو څخه د پنځو کلونو لپاره د جمهور رئيس له خوا ټاکل کېږي.

۳- یک ثلث باقی مانده از جمله شخصیت های خبیر و با تجربه به شمول دو نفر از نمایندگان معلولین و معیوبین و دو نفر نمایندگان کوچی ها به تعیین رئیس جمهور برای مدت پنج سال.

جمهور رئيس له دې اشخاصو څخه په سلوکي پنځوس بنځې ټاکي.

رئيس جمهور تعداد پنجاه فیصد از این اشخاص را از بین زنان تعیین می نماید .

هغه شخص چې د مشرانو جرگې د غړي په توگه انتخابېږي په مربوطه جرگه کې خپل غړيتوب له لاسه ورکوي او د ده پرځای د قانون له حکمونو سره

شخصی که به حیث عضو مشرانو جرگه انتخاب می شود ، عضویت خود را در شورای مربوطه از دست داده ، به عوض او شخص دیگری مطابق به

رسمي جريده

سم بل شخص ټاکل کېږي.

احکام قانون تعیین می‌گردد.

پنځه اټایمه ماده :

ماده هشتاد و پنجم:

هغه څوک چې د ملي شوری غړیتوب ته کاندید یا ټاکل کېږي، د ټاکنوکو پر شرطونو سربیره، دا لاندې صفتونه هم ولري:

شخصی که به عضویت شورای ملی کاندید یا تعیین می‌شود، علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف ذیل می‌باشد:

۱- د افغانستان تبعه وي یا لږ تر لږه د کاندیدیدو یا تعیین تر نېټې لس کاله پخوا یې د افغانستان د دولت تابعیت ترلاسه کړی وي؛

۱- تبعه افغانستان بوده یا حداقل ده سال قبل از تاریخ کاندید یا تعیین شدن تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد؛

۲- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم شوی نه وي؛

۲- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۳- د ولسي جرگې غړیو د کاندیدیدو په ورځ د عمر پنځه ویشته کاله او د مشرانو جرگې غړیو د کاندیدیدو یا ټاکنې په ورځ د عمر پنځه دېرش کاله بشپړ کړي وي.

۳- اعضای ولسی جرگه سن بیست و پنج سالگی را در روز کاندید شدن و اعضای مشرانو جرگه سن سی و پنج سالگی را در روز کاندید یا تعیین شدن تکمیل کرده باشند.

شپږ اټایمه ماده :

ماده هشتاد و ششم:

د ملي شوری د غړيو انتخاباتي وثيقي، د انتخاباتو د څارنې د خپلواک کمېسيون له خوا د قانون له حکمونو سره سم خپل کېږي.

وثایق انتخاباتی اعضای شورای ملی توسط کمیسیون مستقل انتخابات مطابق به احکام قانون تدقیق می‌گردد.

اوه اتيايمه ماده :

د ملي شوری له دواړو جرگو څخه هره یوه د کار د دورې په پیل کې له خپلو غړیو څخه یو تن د رئیس په توګه د یوې تقنینې دورې لپاره، دوه تنه د لومړي نایب او دویم نایب او دوه تنه د منشي او د منشي د نایب په توګه، د یو کال لپاره انتخابوي.

ماده هشتاد و هفتم :

هر یک از دو مجلس شورای ملی، در آغاز دوره کار، یک نفر از اعضای خود را به حیث رئیس برای یک دوره تقنینیه و دو نفر را به حیث نایب اول و نایب دوم و دو نفر را به حیث منشی و نایب منشی برای مدت یکسال انتخاب می کند.

دا اشخاص د ولسي جرگې او مشرانو جرگې اداري هیئت جوړوي.

این اشخاص هیئت اداری ولسی جرگه و مشرانو جرگه را تشکیل می دهند.

د اداري هیئت وظیفې د هرې جرگې د داخلي وظایفو په اصولو کې ټاکلي کېږي.

وظایف هیئت اداری در اصول وظایف داخلی هر مجلس تعیین می شود.

اته اتيايمه ماده:

د ملي شوری له، دواړو جرگو څخه هره یوه د بحث وړ موضوعاتو د کتنې لپاره د داخلي وظایفو د اصولو له مخي کمېسیونونه جوړوي.

ماده هشتاد و هشتم:

هر یکی از دو مجلس شورای ملی برای مطالعه موضوعات مورد بحث، بر طبق اصول وظایف داخلی، کمیسیون ها تشکیل می دهد.

نهه اتيايمه ماده :

ولسي جرگه واک لري د غړيو د دريمې برخې په پشنهاد، د حکومت د اعمالو د څيړنې او کتنې لپاره، يو ځانگړی کمېسیون و ټاکي.

ماده هشتاد و نهم:

ولسی جرگه صلاحیت دارد به پیشنهاد یک ثلث اعضا، جهت بررسی و مطالعه اعمال حکومت، کمیسیون خاص تعیین نماید.

ددې کمېسیون جوړښت او کړنلاره د ولسي جرگې د داخلي وظایفو په اصولو کې تنظیمېږي.

ترکیب و طرز العمل این کمیسیون در اصول وظایف داخلی ولسی جرگه تنظیم می گردد.

رسمي جريده

نوي يمه ماده :	ماده نودم:
ملي شوری دا لاندې واکونه لري:	شورای ملی دارای صلاحیتهای ذیل میباشد:
۱- د قوانینو او تقنیني فرمانونو تصویب، تعدیل یا لغو کول؛	۱- تصویب، تعدیل یا لغو قوانین و یا فرامین تقنینی؛
۲- د ټولنیزو، فرهنګي، اقتصادي او تکنالوژیکي پرمختیايي پروګرامونو تصویب؛	۲- تصویب پروګرامهای انکشافی اجتماعی، فرهنګی، اقتصادی و تکنالوژیکي؛
۳- د دولتي بودجې تصویب او د پور اخیستو یا ورکولو اجازه؛	۳- تصویب بودجه دولتي و اجازه اخذ یا اعطای قرضه؛
۴- د اداري واحدونو منځته راوړل، تعدیل او یا لغو کول؛	۴- ایجاد واحدهای اداری، تعدیل و یا الغای آن؛
۵- د دولتونو ترمنځ د تړونونو او بین المللي میثاقونو تصدیق او یا له هغو څخه د افغانستان بیلول؛	۵- تصدیق معاهدات و میثاقهای بین المللی یا فسخ الحاق افغانستان به آن؛
۶- په دي اساسي قانون کې نور مندرج واکونه.	۶- سایر صلاحیتهای مندرج این قانون اساسی.

یونوي يمه ماده :	ماده نود و یکم:
ولسي جرګه لاندې ځانګړي واکونه لري:	ولسی جرګه دارای صلاحیتهای اختصاصی ذیل می باشد:
۱- له هریوه وزیر څخه د استیضاح په برخه کې ددې اساسي قانون د دوه نوي يمې مادې له حکم سره سم تصمیم نیول؛	۱- اتخاذ تصمیم در مورد استیضاح از هر یک از وزرا مطابق به حکم ماده نود و دوم این قانون اساسی؛

رسمي جريده

۲- د پرمختيايي پروگرامونو او دولتي بودجې په باب تصميم نيول؛

۲- اتخاذ تصميم راجع به پروگرامهای انكشافی و بودجه دولتي؛

۳- ددې اساسي قانون له حكمونو سره سم د مقررېو تاييد يا ردول؛

۳- تاييد يا رد مقررېها مطابق به احكام اين قانون اساسی؛

دوه نوي يمه ماده :

ولسي جرگه د ټولو غړيو د شلو فيصدو په پيشنهاد كولاى شي، له هر يوه وزير څخه استيضاح وكړي.

ماده نود و دوم:

ولسی جرگه به پيشنهاد بیست فیصد کل اعضا، می تواند از هر یک از وزرا استيضاح به عمل آورد.

كه وړاندې شوې توضېح د قناعت وړ نه وي، ولسي جرگه د نه باور د رای موضوع څېړي.

هرگاه توضیح ارائه شده قناعت بخش نباشد، ولسی جرگه موضوع رای عدم اعتماد را بررسی می کند.

په وزير باندې د نه باور رایه بايد صريحه، مستقيمه او پر پخو دلايلو ولاړه وي، دغه رایه د ولسي جرگې د ټولو غړيو د رایو په اكثريت صادرېږي.

رای عدم اعتماد از وزیر باید صریح، مستقیم و بر اساس دلایل مؤجه باشد. این رای به اکثریت آرای کل اعضای ولسی جرگه صادر میگردد.

دري نوي يمه ماده :

د ملي شوری د دواړو جرگو هر يو كمېسيون كولاى شي له هر يوه وزير څخه په ټاكلو موضوعاتو كې پوښتنې وكړي.

ماده نود و سوم:

هر يک از کمیسیونهای هر دو مجلس شورای ملی می تواند از هر یک از وزرا در موضوعات معین سوال نماید.

هغه څوک چې پوښتنه ترې شوې كولاى شي شفاهي يا ليكلې ځواب ورکړي.

شخصی که از او سوال به عمل آمده، می تواند جواب شفاهی یا تحریری بدهد.

څلور نوي يمه ماده :

قانون هغه مصوبه ده چې د ملي شوري د دواړو جرگو له خوا تصويب او د جمهور رئيس له خوا توشيح شوې وي، مگر دا چې په دې اساسي قانون کې بل ډول څرگنده شوې وي.

ماده نود و چهارم :

قانون عبارت است از مصوبه هر دو مجلس شورای ملی که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد، مگر اینکه در این قانون اساسی طور دیگری تصریح گردیده باشد.

که جمهور رئیس د ملي شوري له مصوبي سره موافقه ونه لري کولای شي چې د وړاندې کېدو تر نېټې وروسته يې په پنځلسو ورځو کې د دلايلو له بنوولو سره ملي شوري ته مسترده کړي. ددې وخت په تېرېدو او يا دا چې ولسي جرگه يو ځل بيا هغه د ټولو غړيو له دريوو برخو څخه په دوو برخو رايو تصويب کړي، مصوبه توشيح شوې گڼله کېږي او نافذېږي.

در صورتیکه رئیس جمهور با مصوبه شورای ملی موافقه نداشته باشد می تواند آنرا در ظرف پانزده روز از تاریخ تقدیم با ذکر دلایل به ولسی جرگه مسترد نماید. با سپری شدن این مدت و یا در صورتی که ولسی جرگه آنرا مجدداً با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، مصوبه توشیح شده محسوب و نافذ میگردد.

پنځه نوي يمه ماده :

د قانون د طرحې پيشنهاده حکومت يا دشوري د غړيو او دقضايي چارو د تنظيم په برخه کې د سترې محکمې له خوا د حکومت له ليارې وړاندې کېدای شي.

ماده نود و پنجم :

پيشنهاده طرح قانون از طرف حکومت يا اعضاي شوري و در ساحه تنظيم امور قضايی از طرف ستره محکمه توسط حکومت صورت گرفته می تواند.

د بودجې او مالي چارو په برخه کې د قانون د طرحي پيشنهاده يوازې د حکومت له خوا کېږي.

پيشنهاده طرح قانون در مورد بودجه و امور مالی صرف از طرف حکومت صورت میگیرد.

رسمي جريده

شپږ نوي يمه ماده :

که د قانون د طرحې پيشنهاده پر دولت د نوي تکليف يا د عايداتو د لږولو لرونکی وي، په دې شرط د کار په فهرست کې نيول کېږي چې د پيشنهاده په متن کې د جبرانولو مدرک هم پيشبيني شوی وي.

ماده نود و ششم:

هرگاه پيشنهاده طرح قانون حاوی تکليف جديد يا تنقيص در عايدات دولت باشد، به شرطی در فهرست کار داخل می شود که در متن پيشنهاده، مدرک جبران نیز پيش بينی شده باشد.

اوه نوي يمه ماده :

د حکومت له خوا د قانون د طرحې پيشنهاده لومړی ولسي جرگې ته وړاندې کېږي.

ماده نود و هفتم:

پيشنهاده طرح قانون از طرف حکومت نخست به ولسی جرگه تقديم می گردد.

ولسي جرگه د بودجې او مالي چارو په شمول د قانون د طرحې پيشنهاده او د پوراخيستو او يا ورکولو پيشنهاده له بحث وروسته د يو کل په توگه تصويب يا ردوي.

ولسی جرگه پيشنهاده طرح قانون را، به شمول بودجه و امور مالی و پيشنهاده اخذ و يا اعطای قرضه را، بعد از بحث به صورت یک کل تصويب يا رد می کند.

ولسي جرگه نشي کولای وړاندې شوې طرح تر يوې مياشتنې زيات وځنډوي.

ولسی جرگه نمی تواند طرح پيشنهاده شده را بیش از یک ماه به تاخير اندازد.

ولسي جرگه د پيشنهاده شوي قانون طرح تر تصويب وروسته مشرانو جرگې ته سپاري.

ولسی جرگه طرح قانون پيشنهاده شده را بعد از تصويب به مشرانو جرگه می سپارد.

مشرانو جرگه د پنځلسو ورځو په اوږدو کې د هغه په باره کې تصميم نيسي.

مشرانو جرگه در ظرف پانزده روز در مورد آن تصميم اتخاذ می کند.

رسمي جريده

شورای ملی به اتخاذ تصمیم در مورد طرح قوانین، معاهدات و پروگرامهای انکشافی دولت که به اساس پیشنهاد حکومت ایجاب رسیدگی عاجل را نماید اولویت می دهد.

هرگاه پیشنهاد طرح قانون از طرف ده نفر از اعضای یکی از دو مجلس صورت گیرد، بعد از تأیید یک پنجم اعضای مجلسی که پیشنهاد به آن ارائه شده است، در فهرست کار آن مجلس داخل میگردد.

ماده نود و هشتم:

بودجه دولت و پروگرام انکشافی حکومت از طریق مشرانو جرگه توأم با نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم می شود.

تصمیم ولسی جرگه بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

هرگاه نظر به عواملی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد، تا تصویب بودجه جدید، بودجه سال گذشته تطبیق میگردد.

ملی شوری د دولت د هغو قوانینو، معاهدو او پرمختیایي پروگرامونوپه باره کې تصمیم نیولو ته لومړیتوب ورکوي چې د حکومت د وړاندیز په بنسټ د عاجل غور غوښتنه کوي.

که چیرې د قانون د طرحې پیشنهاد له دواړو جرگو څخه د یوې د لسو غړیو له خوا وشي، پیشنهاد د نوموړې جرگې د یو پر پنځمې برخې غړیو تر تأیید وروسته د هماغې جرگې د کار په فهرست کې نیول کېږي.

اته نوي یمه ماده :

د دولت بودجه او د حکومت پرمختیایي پروگرام د مشرانو جرگې له لیاړې ددې جرگې له مشورتي نظريي سره یوځای ولسي جرگې ته سپارل کېږي.

د ولسي جرگې تصمیم د جمهور رئیس تر توشیح وروسته، مشرانو جرگې ته تر وړاندې کېدو پرته، نافذ گڼل کېږي.

که چېرې د ځینو عواملو له مخې د مالي کال تر پیل مخکې بودجه تصویب نشي، د نوي بودجې تر تصویب پورې، د تېر کال بودجه تطبیقېږي.

رسمي جريده

حکومت د مالي کال د څلورمې ربعي په اوږدو کې د راتلونکي کال بودجه د روان کال د بودجې له اجمالي حساب سره ملي شوري ته وړاندې کوي. د تېر مالي کال د بودجې قطعي حساب د راتلونکي کال د شپږو مياشتو په موده کې د قانون له حکمونو سره سم ملي شوري ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه نشي کولای د بودجې تصويب له يوې مياشتې څخه زيات او د هغه پور د اخيستو او ورکولو اجازه چې په بودجه کې شامل نه وي، تر پنځلس ورځو زيات وځنډوي.

که چېرې ولسي جرگه په دغه موده کې د پور د اخيستو او ورکولو د پېشنهاد په اړه تصميم ونه نيسي، پېشنهاد تصويب شوی گڼل کېږي.

ماده نود و نهم:

د صورتی که در اجلاس شورای ملی، بودجه سالانه یا پروگرام انکشافی یا موضوع مربوط به امنیت عامه، تمامیت ارضی و استقلال کشور مطرح باشد مدت اجلاس شورای قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمی تواند.

نهه نوي یمه ماده :

که چېرې د ملي شوري په اجلاس کې کلنۍ بودجه يا پرمختيايي پروگرام يا له عامه امنيت، دهېواد له خپلواکۍ او ځمکنۍ بشپړتيا سره مربوطه موضوع تر خبرو لاندې وي، د شوري د اجلاس موده د هغې تر تصويب مخکې پاي ته نشي رسېدلای.

سلمه ماده:

که چېرې د ټولو جرگې مصوبه د بلې جرگې له خوا رد شي، د اختلاف د له منځه وړلو لپاره د دواړو جرگو د غړيو له خوا په برابر شمير گډ هيئت ټاکل کېږي.

ماده صدم:

هرگاه مصوبه یک مجلس از طرف مجلس دیگر رد شود، برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو مجلس تشکیل می گردد.

د هیئت پریکړه د جمهور رئیس تر توشېح وروسته نافذه گڼل کېږي. که ګډ هیئت ونه کړای شي د نظر اختلاف له منځه یوسي، تصویب رد شوي گڼل کېږي. په دې حالت کې ولسي جرگه کولای شي په خپله ورپسې غونډه کې هغه د خپلو ټولو غړيو له دریو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي. دا تصویب به له دې چې مشرانو جرگې ته وړاندې شي، د جمهور رئیس تر توشېح وروسته نافذ گڼل کېږي.

فیصله هیئت بعد از توشیح رئیس جمهور، نافذ شمرده میشود. در صورتیکه هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند، مصوبه رد شده به حساب می رود. در این حالت ولسی جرگه می تواند در جلسه بعدی آنرا با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب کند. این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

یو سلو یوومه ماده :

د ملي شوری هیڅ غړی د هغې رایې یا نظریې له امله چې د وظیفې د اجرا په وخت کې یې څرگندوي، تر عدلي تعقیب لاندې نه نیول کېږي.

ماده یکصد و یکم:

هیچ عضو شورای ملی به علت رای یا نظریه ای که در هنگام اجرای وظیفه ابراز می دارد مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

یو سلو دوه یمه ماده :

که د ملي شوری غړی په یوه جرم متهم شي، مسئول مامور له موضوع څخه هغې جرگې ته چې متهم یې غړی دی، خبر ورکوي او متهم تر عدلي تعقیب

ماده یکصد و دوم:

هرگاه عضو شورای ملی به جرمی متهم شود، مامور مسئول از موضوع به مجلسی که متهم عضو آن است اطلاع می دهد و متهم تحت تعقیب

رسمي جریده

لاندې راتلای شي.

عدلی قرار گرفته می تواند.

د مشهود جرم په مورد کې، مسئول مامور کولای شي متهم د هغې جرگې له اجازې پرته چې دی یې غړی دی تر عدلي تعقيب لاندې راولي او وي نيسي.

د مورد جرم مشهود، مامور مسئول می تواند متهم را بدون اجازه مجلسی که او عضو آن می باشد تحت تعقيب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید.

په دواړو حالاتو کې که عدلي تعقيب د قانون له مخې د توقیف ایجاب وکړي، مسئول مامور مکلف دی چې له موضوع څخه بهې له ځنډه نوموړې جرگې ته خبر ورکړي او تصویب یې ترلاسه کړي.

د هر دو حالت، هرگاه تعقيب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند، مامور مسئول مکلف است موضوع را بلا فاصله به اطلاع مجلس مربوط برساند و تصویب آنرا حاصل نماید.

که اتهام د شوری د رخصتۍ په وخت کې رامنځ ته شي، د نیولو او توقیف اجازه د مربوطې جرگې له اداري هیئت څخه ترلاسه کېږي او موضوع د نوموړې جرگې لومړنۍ غونډې ته د تصمیم نیولو لپاره وړاندې کېږي.

اگر اتهام در هنگام تعطیل شوری صورت بگیرد، اجازه گرفتاری یا توقیف از هیئت اداری مجلس مربوط حاصل می گردد و موضوع به نخستین جلسه مجلس مذکور جهت اخذ تصمیم ارائه می شود.

یوسلو درېمه ماده :

وزیران کولای شي د ملي شوری له دوو جرگو څخه د هرې یوې په غونډو کې گډون وکړي.

ماده یکصد وسوم:
وزرا می توانند در جلسات هر یک از دو مجلس شورای ملی اشتراک ورزند.

د ملي شوری هره جرگه کولای شي خپلي غونډې ته د وزیرانو د حاضریدو غوښتنه وکړي.

هر مجلس شورای ملی می تواند حضور وزرا را در جلسه خود مطالبه کند.

رسمي جريده

يوسلو څلورمه ماده :

د ملي شورى دواړې جرگې په عين وخت كې، بېل بېل مجلسونه كوي.

د دواړو جرگو گډې غونډې په لاندې حالاتو كې جوړيدلاى شي:

۱- كله چې تقنينيه دوره يا كلنۍ غونډه د جمهور رئيس له خوا پرانيستل كېږي؛

۲- په هغه صورت كې چې جمهور رئيس يې ضروري تشخيص كړي؛

د ولسي جرگې رئيس د ملي شورى د گډو غونډو مشري كوي.

يوسلو پنځمه ماده :

د ملي شورى غونډې علني دي، مگر دا چې د مجلس رئيس يا لږ تر لږه د ملي شورى لس تنه غړي يې د سري توب پيشنهاده وکړي او جرگه دا پيشنهاده ومنې.

هېڅوک نشي کولای چې په زور د ملي شورى ودانۍ ته ننوزي.

يوسلو شپږمه ماده :

د ملي شورى د هر مجلس نصاب د

ماده يکصدو چهارم:

هر دو مجلس شوراى ملي در وقت واحد به صورت جداگانه جلسه مى کنند.

جلسات هردو مجلس در موارد ذيل مى تواند به طور مشترک دایر شود:

۱- در موقعی که دوره تقنينيه يا اجلاس سالا ته از طرف رئيس جمهور افتتاح مى گردد؛

۲- در صورتیکه رئيس جمهور ضرورى تشخيص دهد؛

رئيس ولسى جرگه، از جلسات مشترک شوراى ملي رياست مى نمايد.

ماده يکصدو پنجم:

جلسات شوراى ملي علنى مى باشد مگر اينکه رئيس مجلس يا حد اقل ده نفر از اعضاى شوراى ملي، سري بودن آنها درخواست نمايند و مجلس اين درخواست را بپذيرد.

هيچ شخصى نمى تواند عتفاً به مقرر شوراى ملي داخل شود.

ماده يکصد و ششم:

نصاب هر يك از دو مجلس شوراى

رسمي جريده

ملی، هنگام رای گیری با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد و تصامیم آن با اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می شود، مگر در مواردی که این قانون اساسی طور دیگری تصریح نموده باشد.

ماده یکصد و هفتم:

شورای ملی در هر سال دو اجلاس عادی دایر می کند.

مدت کار هر دو اجلاس شورای ملی، در هر سال نه ماه می باشد. در صورت ایجاب، شوری می تواند این مدت را تمدید کند.

جلسات فوق العاده شورای ملی در ایام تعطیل به امر رئیس جمهور دایر شده می تواند.

ماده یکصد و هشتم:

در حالات وفات، استعفا و عزل عضو شورای ملی و یا معلولیت یا معیوبیتی که به طور دایم مانع اجرای وظیفه گردد، تعیین نماینده جدید برای مدت باقی مانده دوره تقنینیه، مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

امور مربوط به حضور و غیاب اعضای شورای ملی در اصول وظایف

رایو د اخیستو په وخت کې د هرې جرگې د غړيو د اکثریت په حضور بشپړېږي او تصمیمونه یې د حاضرو غړيو د رایو په اکثریت نیول کېږي، مگر په هغو مواردو کې چې دې اساسي قانون بل ډول تصریح کړې وي.

یوسلو اوومه ماده :

ملي شوری په کال کې دوې عادي غونډې دایروي.

د ملي شوری د دواړو جرگو د غونډو د کار موده په کال کې نهه میاشتې ده. د اړتیا په وخت کې شوری کولای شي دا موده اوږده کړي.

د رخصتیاو په ورځو کې د ملي شوری فوق العاده غونډې د جمهور رئیس په امر دایرېدای شي.

یوسلو اتمه ماده :

د ملي شوری د غړي د مړینې، استعفی، عزل او یا د داسي معلولېدو او معیوبېدو په صورت کې چې په دایمي توگه د وظیفې د اجراء خنډ شي، د پاتې تقنینیه دورې لپاره د نوي استازي تعیین د قانون له حکمونو سره سم ترسره کېږي.

د ملي شوری د غړيو د حاضرېدو یا نه راتلو سره مربوطې چارې د داخلي

رسمي جريده

وظايفو په اصولو کې تنظيمېږي.

داخلي تنظيم می گردد.

يوسلو نهمه ماده :

د تقنينيه دورې په وروستني يوكال کې د انتخاباتو د قانون د بدلېدو پيشنهاد د ملي شوري د كار په فهرست کې نشي نيول كېدلاي.

ماده يکصد ونهم:

پيشنهاد تعديل قانون انتخابات، در يك سال اخير دوره تقنينيه در فهرست كار شوراي ملي داخل شده نمی تواند.

شپږم فصل

لويه جرگه

فصل ششم

لويه جرگه

يوسلو لسمه ماده :

لويه جرگه د افغانستان د خلکو د ارادې تر ټولو ستر مظهر دی.

ماده يکصد و دهم:

لويه جرگه عالي ترين مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

لويه جرگه:

لويه جرگه متشکل است از:

۱- د ملي شوري له غړيو؛

۱- اعضای شورای ملی؛

۲- د ولايتونو او ولسواليو د جرگو له رئيسانو جوړېږي؛

۲- رؤسای شوراهای ولايات و ولسوالیها؛

وزيران، د سترې محکمې رئيس او غړي او لوي څارنوال کولای شي د لويي جرگې په غونډو کې بې له دې چې د رایې ورکولو حق ولري گډون وکړي.

وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه و لوی څارنوال می توانند در جلسات لویه جرگه بدون حق رای اشتراک ورزند.

يوسلو يوولسمه ماده:

لويه جرگه په لاندینيو حالاتو کې دایرېږي:

ماده يکصد و يازدهم:

لويه جرگه در حالات ذیل دایر میگردد:

رسمي جريده

۱- د هېواد دخپلواکۍ، ملي حاکميت، ځمکنۍ بشپړتيا او سترو مصلحتونو پورې د مربوطو چارو په باب تصميم نيول؛

۱- اتخاذ تصميم در مورد مسايل مربوط به استقلال، حاکميت ملي، تماميت ارضي و مصالح عليای کشور؛

۲- ددې اساسي قانون د حکمونو تعديل؛

۲- تعديل احکام اين قانون اساسي؛

۳- ددې اساسي قانون د (نهه شپيتمې) مادې له مخي د جمهور رئيس محاکمه کول؛

۳- محاکمه رئيس جمهور مطابق به حکم مندرج ماده شصت و نهم اين قانون اساسي؛

يوسلو دولسمه ماده:

لويه جرگه په لومړۍ غونډه کې، د غړيو له منځه يو تن د رئيس، يو تن د مرستيال او دوه تنه د منشي او نايب منشي په توگه ټاکي.

ماده يکصد و دوازدهم:

لويه جرگه در اولين جلسه، از ميان اعضا يک نفر را به حيث رئيس و يک نفر را به حيث معاون و دو نفر را به حيث منشی و نايب منشی انتخاب می کند.

يو سلو ديار لسمه ماده :

د لويې جرگې نصاب د رايې اخيستو په وخت کې د غړيو په اکثريت سره بشپړېږي.

ماده يکصد و سيزدهم:

نصاب لويه جرگه هنگام رای دهی، با حضور اکثريت اعضا تکميل میگردد.

د لويې جرگې تصميمونه، له هغو مواردو پرته چې په دې اساسي قانون کې صريحاً ذکر شوي، د ټولو غړيو د رايو په اکثريت، نيول کېږي.

تصميم لويه جرگه، جز در مواردی که در اين قانون اساسی صریحاً ذکر گردیده، با اکثریت آرای کل اعضا اتخاذ میگردد.

يوسلو څوار لسمه ماده :

د لويې جرگې بحثونه علني دي، مگر

ماده يکصد و چهاردهم:

مباحثات لويه جرگه علنی می باشد

رسمي جريده

مگر اينکه يک ربع اعضا سري بودن
آنها در خواست نمايند و لويه جرگه
اين درخواست را پذيرد.

ماه يکصد و پانزدهم:

در هنگام داير بودن لويه جرگه،
احکام مندرج مواد يکصد و يکم
و يکصد و دوم اين قانون اساسي، در
مورد اعضای آن تطبيق ميگردد.

فصل هفتم قضاء

ماده يکصد و شانزدهم:

قوة قضائيه رکن مستقل دولت
جمهوری اسلامی افغانستان
می باشد.

قوة قضائيه مرکب است از يک
ستره محکمه، محاکم استيناف
و محاکم ابتدائيه که تشکيلات
و صلاحيت آنها توسط قانون
تنظيم ميگردد.

ستره محکمه به حيث عاليترين
ارگان قضايی در راس قوه
قضائيه جمهوری اسلامی
افغانستان قرار دارد.

ماده يکصد و هفدهم:

ستره محکمه مرکب است از نه

دا چې د غړيو څلورمه برخه يې د
سريټوب غوښتنه وکړي او لويه جرگه
دا غوښتنه ومنې.

يوسلو پنځلسمه ماده:

د لويې جرگې د جريان په وخت کې
ددې اساسي قانون (ديوسلو يوومې) او
(يوسلو دويمې) مادې مندرج احکام د
هغې د غړيو په باب تطبيقېږي.

اووم فصل قضاء

يوسلو شپاړسمه ماده:

قضائيه قوه د افغانستان
د اسلامي جمهوري دولت
خپلواک رکن دی.

قضائيه قوه له يوې سترې
محکمې، د استيناف له محکمو او
ابتدائيه محکمو څخه جوړه ده چې
تشکيلات او واکونه يې د قانون له
ليارې تنظيمېږي.

ستره محکمه د ستر قضايي
اورگان په توگه د افغانستان د
اسلامي جمهوريت د قضائيه قوې په
سرکې ځای لري.

يوسلو اوه لسمه ماده:

ستره محکمه نهه تنه غړي لري

رسمي جريده

چې د جمهور رئيس له خوا د ولسي جرگې په تاييد او ددې اساسي قانون د (پنځوسمې) مادې د وروستۍ فقرې او د (يوسلو اتلسمې) مادې د حکمونو په رعايت، په پيل کې په دې ترتيب ټاکل کېږي:

درې تنه د څلورو کلونو لپاره، درې تنه د اوو کلونو لپاره او درې تنه د لسو کلونو لپاره.

وروستۍ ټاکنې د لسو کلونو لپاره دي.

د غړيو ټاکل د دوهم ځل لپاره جواز نه لري.

جمهور رئيس د سترې محکمې يو غړی د سترې محکمې د رئيس په توگه ټاکي.

د سترې محکمې غړي ددې اساسي قانون په (يوسلو اوو ويشتمې) مادې کې له راغلي حالت پرته، د خدمت د دورې تر پايه له خپلو وظيفو څخه نه عزلېږي.

يوسلو اتلسمه ماده :
د سترې محکمې غړی بايد لاندیني شرايط ولري:

عضو که از طرف رئيس جمهور با تائيد ولسي جرگه و با رعايت احکام مندرج فقره آخر ماده پنجاهم و ماده یکصد و هجدهم اين قانون اساسی در آغاز به ترتيب ذيل تعيين ميگردند:

سه نفر برای مدت چهار سال، سه نفر برای مدت هفت سال و سه نفر برای مدت ده سال.

تعيينات بعدی برای مدت ده سال می باشد.

تعيين اعضا برای بار دوم جواز ندارد.

رئيس جمهور یکی از اعضا را به حيث رئيس ستره محکمه تعيين می کند.

اعضای ستره محکمه به استثنای حالت مندرج ماده یکصد و بیست و هفتم اين قانون اساسی، تا ختم دوره خدمت از وظائف شان عزل نمی شوند.

ماده یکصد و هجدهم:
عضو ستره محکمه واجد شرايط ذيل می باشد:

رسمي جريده

- ۱- د ټاکلو په وخت کې د رئیس او غړيو عمر تر څلويښتو کلو لږ نه وي؛
- ۲- د افغانستان تبعه وي؛
- ۳- په حقوقي يا فقهي علومو کې لوړې زده کړې او د افغانستان په قضايي نظام کې تخصص او کافي تجربه ولري؛
- ۴- د ښه سيرت او نیک شهرت لرونکی وي؛
- ۵- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنايت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم شوی نه وي؛
- ۶- د د وظيفې د تصدی په وخت کې په هيڅ سياسي گوند کې غړيتوب ونه لري.
- ۱- سن رئیس و اعضا در حين تعيين از چهل سال کمتر نباشد؛
- ۲- تبعۀ افغانستان باشد؛
- ۳- در علوم حقوقی و يا فقهی تحصيلات عالی و در نظام قضايی افغانستان تخصص و تجربه کافی داشته باشد؛
- ۴- دارای حسن سيرت و شهرت نیک باشد؛
- ۵- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنايت و يا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛
- ۶- در حال تصدی وظيفه در هيچ حزب سياسی عضویت نداشته باشد.

يوسلو نولسمه ماده :

د سترې محکمې غړي د وظيفي تر پيل مخکې، د جمهور رئیس په وړاندې دا لوړه کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای (ﷻ) په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دين له احکامو، په دې اساسي قانون او

ماده یکصد و نهم:

اعضای ستره محکمه قبل از اشغال وظيفه، حلف آتی را در حضور رئیس جمهور به جا می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

"به نام خداوند بزرگ (ﷻ) سوگند یاد می کنم که حق و عدالت را بر طبق احکام دين مقدس اسلام،

رسمي جريده

نصوص این قانون اساسی و سایر قوانین افغانستان تأمین نموده، وظیفه قضاء را با کمال امانت، صداقت و بی طرفی اجرا نمایم."

ماده یکصد و بیستم:

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی به تمام دعاوی است که از طرف اشخاص حقیقی یا حکمی، به شمول دولت، به حیث مدعی یا مدعی علیه در پیشگاه محکمه مطابق به احکام قانون اقامه شود.

ماده یکصد و بیست و یکم:

بررسی مطابق قوانین، فرامین تقنینی، معاهدات بین الدول و میثاق های بین المللی با قانون اساسی و تفسیر آنها بر اساس تقاضای حکومت و یا محاکم، مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ماده یکصد و بیست و دوم:

هیچ قانون نمی تواند در هیچ حالت، قضیه یا ساحه یی را از دایره صلاحیت قوه قضائیه به نحوی که در این فصل تحدید شده، خارج سازد و به مقام دیگر تفویض کند.

این حکم مانع تشکیل محاکم

نورو قوانینو کې له راغلو نصوصو سره سم حق او عدالت تأمین او د قضاء وظیفه په بشپړ امانت، صداقت او بی طرفۍ اجرا کړم."

یوسلو شلمه ماده :

د قضائیه قوی په صلاحیت کې په ټولو هغو دعوو غور شامل دی، چې د دولت په شمول د حقیقی یا حکمي اشخاصو له خوا د مدعي یا مدعي علیه په حیث د قانون له حکمونو سره سم د محکمې په وړاندې اقامه شي.

یوسلو یو ویشتمه ماده :

له اساسي قانون سره د قوانینو، تقنیني فرمانونو، بین الدول معاهدو او بین المللي میثاقونو د مطابقت څېړل، د حکومت یا محاکمو په غوښتنه او د هغو تفسیر د قانون له حکمونو سره سم د سترې محکمې صلاحیت دی.

یوسلو دوه ویشتمه ماده :

هېڅ قانون نشي کولای په هېڅ حال کې، کومه قضیه یا ساحه په څه ډول چې په دې فصل کې تحدید شوې د قضائیه قوې له صلاحیت څخه و باسي او بل مقام ته یې وسپاري.

دا حکم د هغو خاصو محکمو چې

رسمي جريده

خاص مندرج مواد شصت و نهم، هفتاد و هشتم و یکصد و بیست و هفتم این قانون اساسی و محاکم عسکری در قضایای مربوط به آن نمیگردد.

تشکیل و صلاحیت این نوع محاکم توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده یکصد و بیست و سوم:

با رعایت احکام این قانون اساسی، قواعد مربوط به تشکیل، صلاحیت و اجراءات محاکم و امور مربوط به قضات توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده یکصد و بیست و چهارم:

در مورد مامورین و سایر کارکنان اداری قوه قضائیه، احکام قوانین مربوط به مامورین و سایر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد ولی تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات و مکافات شان توسط ستره محکمه مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

ماده یکصد و بیست و پنجم:

بودجه قوه قضائیه به مشوره حکومت از طرف ستره محکمه ترتیب گردیده، به حیث جزء بودجه

ددي اساسي قانون په (نهه شپيتمې، اته اويایمي او یوسلواوه ويشتمې) مادو کې راغلي او په مربوطو قضیو کې د نظامي محکمو د تشکیل مانع نه گرځي.

د دې ډول محکمو تشکیل او صلاحیت د قانون له ليارې تنظيمېږي.

یوسلو در ویشتمه ماده :

ددي اساسي قانون د حکمونو په رعایت، د محکمو په تشکیل، صلاحیت او اجراءاتو پورې مربوطو قواعد او په قاضیانو پورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

یوسلو څلیر ویشتمه ماده:

د قضائیه قوې د مامورینو او نورو اداري کارکوونکیو په برخه کې، د دولت د مامورینو او نورو اداري کارکوونکیو د مربوطو قوانینو حکمونه نافذ دي خو تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات او مکافات یې دسترې محکمې له خوا له قانون سره سم تر سره کېږي.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده:

د قضائیه قوې بودجه د حکومت په مشوره دسترې محکمې له خوا ترتیبېږي او د دولت د بودجې د یوې

رسمي جريده

برخې په توگه د حکومت له خوا ملي شوری ته وړاندې کېږي. دولت، توسط حکومت به شورای ملی تقدیم می شود.

د قضائیه قوې د بودجې تطبیق د سترې محکمې صلاحیت دی. تطبیق بودجه قوه قضائیه از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

یوسلو شپږ ویشتمه ماده :
د سترې محکمې غړي، د خدمت د دورې تر پای ته رسېدو وروسته، د پاتې ژوند په موده کې د خدمت د دورې له مالي حقوقو څخه برخمن کېږي، په دې شرط چې په دولتي او سیاسي چارو بوخت نشي.

ماده یکصد و بیست و ششم:
اعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره خدمت مستفید می شوند مشروط به اینکه به مشاغل دولتی و سیاسی اشتغال نوزند.

یو سلو اوه ویشتمه ماده:
که چېرې د ولسي جرگې تر درېیمې برخې زیات غړي، د سترې محکمې د رئیس یا غړیو محاکمه، د وظیفوي جرم یا د جنایت د ارتکاب د اتهام پر اساس وغواړي او ولسي جرگه دا غوښتنه د ټولو غړیو له دریو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت تصویب کړي، متهم له وظیفې څخه عزل او موضوع خاصې محکمې ته سپارل کېږي.

ماده یکصد و بیست و هفتم:
هرگاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرگه، محاکمه رئیس یا عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام به جرم ناشی از اجرای وظیفه یا ارتکاب جنایت تقاضا نمایند و ولسی جرگه این تقاضا را با اکثریت دو ثلث کل اعضا تصویب کند، متهم از وظیفه عزل و موضوع به محکمه خاص محول میگردد.

د محکمې تشکیل او د محاکمې طرز العمل د قانون په وسیله تنظیمېږي. تشکیل محکمه و طرز العمل محاکمه، توسط قانون تنظیم می گردد.

رسمي جريده

يو سلو اته ويستمه ماده :

د افغانستان په محکمو کې محاکمه په علني ډول د ايرېږي او هر څوک حق لري د قانون له حکمونو سره سم په هغې کې گډون وکړي.

محکمه کولای شي، په داسي حالاتو کې چې په قانون کې څرگند شوی يا د محاکمي سري توب ضروري وگڼل شي، سري غونډې د ايرېږي کړي خو د حکم اعلان بايد علني وي.

يو سلو نهه ويستمه ماده:

محکمه مکلفه ده د خپل صادر کړي حکم اسباب په فيصله کې ذکر کړي.

د محکمو د ټولو قطعي فيصلو عملي کول واجب دي خو د شخص د مرگ د حکم په حالت کې د جمهور رئيس منظوري شرط ده.

يوسلو دېرشمه ماده:

محکمې ترغور لاندې قضايایو کې ددې اساسي قانون او نورو قوانينو حکمونه تطبیقوي.

که د غور لاندې قضايایو له جملې څخه د کومې قضیې لپاره په اساسي قانون او نورو قوانينو کې حکم موجود نه وي، محکمه د حنفي فقهې د

ماده یکصد و بیست و هشتم:

در محاکم افغانستان، محاکمه به صورت علنی دایر می گردد و هر شخص حق دارد با رعایت احکام قانون در آن حضور یابد.

محکمه می تواند در حالاتی که در قانون تصریح گردیده، یا سری بودن محاکمه ضروری تشخیص گردد، جلسات سری دایر کند ولی اعلام حکم باید به هر حال علنی باشد.

ماده یکصد و بیست و نهم:

محکمه مکلف است اسباب حکمی را که صادر می نماید، در فیصله ذکر کند.

تمام فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم به مرگ شخص که مشروط به منظوری رئیس جمهور می باشد.

ماده یکصد و سی ام:

محاکم در قضایای مورد رسیدگی، احکام این قانون اساسی و سایر قوانین را تطبیق می کنند.

هرگاه برای قضیه یی از قضایای مورد رسیدگی، در قانون اساسی و سایر قوانین حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از

رسمي جريده

احکام فقه حنفی و در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع نموده، قضیه را به نحوی حل و فصل می نمایند که عدالت را به بهترین وجه تأمین نماید.

ماده یکصد و سی و یکم:

محاکم برای اهل تشیع، در قضایای مربوط به احوال شخصیه، احکام مذهب تشیع را مطابق به احکام قانون تطبیق می نمایند.

در سایر دعاوی نیز اگر در این قانون اساسی و قوانین دیگر حکمی موجود نباشد، محاکم قضیه را مطابق به احکام این مذهب حل و فصل می نمایند.

ماده یکصد و سی و دوم:

قضات به پیشنهاد ستره محکمه و منظوری رئیس جمهور تعیین می گردند.

تقرر، تبدل، ترفیع، مؤاخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ستره محکمه به منظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی و تأمین اصلاحات لازم، آمریت عمومی اداری

احکام و له مخی او په هغو حدودو کې دننه چې دې اساسي قانون ټاکلي، قضیه په داسې ډول حل او فصل کوي چې عدالت په ډېره ښه توګه تأمین کړي.

یوسلو یو دېرشمه ماده :

محکمې د اهل تشیع لپاره په شخصیه احوالو پورې مربوطو قضایاوو کې د تشیع د مذهب حکمونه د قانون له احکامو سره سم تطبیقوي.

په نورو دعوو کې هم که په دې اساسي قانون یا نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمې قضیه د دې مذهب له حکمونو سره سم حل او فصل کوي.

یوسلو دوه دېرشمه ماده :

قاضیان د سترې محکمې په پیشنهاد او د جمهور رئیس په منظوری ټاکل کېږي.

د قاضیانو مقرري، تبدیلی، ترفیع مؤاخذه او د تقاعد پیشنهاد د قانون له حکمونو سره سم د سترې محکمې صلاحیت دی.

ستره محکمه د اجرایی او قضایی چارو د ښه تنظیم او د لازمو اصلاحاتو د تأمین لپاره، د قضائیه قوې،

رسمي جريده

عمومي اداري آمریت تأسيسوي.

قوة قضائيه را تأسيس می نماید.

يوسلو دري دېرشمه ماده :

که قاضي د جنایت په ارتکاب متهم شي، ستره محکمه د قانون له حکمونو سره سم د قاضي پر حالت غور کوي، که ستره محکمه دده د دفاع تر اوریدو وروسته اتهام وارد وبولي، جمهور رئیس ته یې د عزل پیشنهاد کوي د جمهور رئیس له منظوری وروسته متهم قاضي له وظیفې څخه عزل او د قانون له حکمونو سره سم جزا ورکول کېږي.

ماده یکصد و سی و سوم:

هرگاه قاضي به ارتکاب جنایت متهم شود، ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضي رسیدگی نموده، پس از استماع دفاع او، در صورتیکه ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به رئیس جمهور تقدیم و با منظوری آن از طرف رئیس جمهور، قاضي متهم از وظیفه معزول و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

يوسلو څلور دېرشمه ماده:

دجرمونو کشف د پولیس په وسیله او دجرمونو تحقیق او په محکمه کې پر متهم باندې د دعوا اقامه دڅارنوالۍ له خوا، د قانون له احکامو سره سم کېږي.

ماده یکصد و سی چهارم:

کشف جرایم، توسط پولیس و تحقیق جرایم و اقامه دعوا علیه متهم در محکمه، از طرف څارنوالی مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

څارنوالی د اجرائیه قوې برخه ده او په خپلو اجراآتو کې استقلال لري.

څارنوالی جزء قوه اجرائیه و در اجراآت خود مستقل می باشد.

د څارنوالۍ تشکیل، صلاحیت او د اجراآتو څرنګوالی د قانون له لیاري تنظیمېږي.

تشکیل، صلاحیت و طرز فعالیت څارنوالۍ توسط قانون تنظیم میگردد.

د وسله والو ځواکونو، پولیسو او دملی امنیت کارکوونکیو د وظیفوي جرمونو کشف او تحقیق د خاص قانون له

کشف و تحقیق جرایم وظیفوی منسوبین قوای مسلح، پولیس و موظفین امنیت ملی، توسط قانون

رسمي جريده

لياري تنظيمېږي.

خاص تنظيم مي گرډد.

يوسلو پنځه دېرشمه ماده:

که د دعوي لوري په هغه ژبه چې محاکمه پرې کېږي و نه پوهېږي، د قضیې پر موادو او اسنادو د اطلاع او په محکمه کې په خپله مورنۍ ژبه د خبرو کولو حق د ترجمان په وسیله ورته تأمینېږي.

ماده یکصد و سی و پنجم:

اگر طرف دعوا زبانی را که محاکمه توسط آن صورت می گیرد، نداند، حق اطلاع به مواد و اسناد قضیه و صحبت در محکمه به زبان مادری، توسط ترجمان برایش تأمین میگردد.

اتم فصل
اداره

فصل هشتم
اداره

يوسلو شپږ دېرشمه ماده:

د افغانستان د اسلامي جمهوریت اداره د مرکزي ادارې او محلي ادارو د واحدونو پر اساس له قانون سره سم تنظیمېږي.

ماده یکصد و سی و ششم :

اداره جمهوری اسلامی افغانستان براساس واحد های اداره مرکزی و ادارات محلی، طبق قانون، تنظیم میگردد.

مرکزي اداره پرخينو اداري واحدونو ويشل کېږي چې د هرې يوې په سر کې يو وزير وي.

اداره مرکزی به یک عده واحدهای اداری منقسم میگردد که در رأس هر کدام یک نفر وزیر قرار دارد.

دمحلي ادارې واحد ولايت دی. د ولايتونو او مربوطه ادارو شمير، ساحه، برخي او تشکيلات د نفوسو دشمير، ټولنيزې او اقتصادي وضعې او جغرافيايي موقعيت پر اساس دقانون له ليارې تنظيمېږي.

واحد اداره محلی، ولایت است. تعداد، ساحه، اجزا و تشکيلات ولایات و ادارات مربوط، بر اساس تعداد نفوس، وضع اجتماعی و اقتصادی و موقعیت جغرافیایی توسط قانون تنظیم میگردد.

يوسلو اوه دپرشمه ماده:

حکومت د مرکزيت د اصل په ساتلو سره د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي چارو د گړندي کولو او ښه والي او د ملي ژوند په پرمختگ کې د خلکو د لا زياتې ونډې اخيستو په منظور، لارم صلاحيتونه د قانون له حکمونو سره سم محلي ادارې ته سپاري.

يوسلو اته دپرشمه ماده:

په هر ولايت کې يوه ولايتي جرگه جوړېږي.

د ولايتي جرگې غړي له قانون سره سم د نفوسو په تناسب، د آزادو، عمومي پټو او مستقيمو ټاکنو له مخې د ولايت د اوسېدونکو له خوا د څلورو کلونو لپاره ټاکل کېږي.

ولايتي جرگه له خپلو غړيو څخه يو تن د رئيس په توگه ټاکي.

يوسلو نهه دپرشمه ماده:

ولايتي جرگه د دولت د پرمختيايي هدفونو په تامين او د ولايت د چارو په ښه کولو کې لکه څنگه چې په قوانينو کې څرگنده شوې، برخه اخلي او په ولايت پورې د مربوطو چارو په باب مشوره ورکوي.

ولايتي جرگه خپلې وظيفې د محلي

ماده يکصد و سي و هفتم:

حکومت با حفظ اصل مرکزيت به منظور تسريع و بهبود امور اقتصادي، اجتماعي و فرهنگي و سهم گيري هر چه بيشتر مردم در انکشاف حيات ملي، صلاحيتهاي لارم را مطابق به احکام قانون، به اداره محلي تفويض مي نمايد.

ماده يکصد و سي و هشتم:

در هر ولايت یک شورای ولايتی تشکیل می شود.

اعضای شورای ولايتی، طبق قانون، به تناسب نفوس، از طريق انتخابات آزاد، عمومي، سري و مستقيم از طرف ساکنين ولايت برای مدت چهارسال انتخاب ميگردند.

شورای ولايتی یک نفر از اعضای خود را به حيث رئيس انتخاب می نمايد.

ماده يکصد و سي و نهم:

شورای ولايتی در تامين اهداف انکشافی دولت و بهبود امور ولايت به نحوی که در قوانين تصريح می گردد سهم گرفته و در مسايل مربوط به ولايت مشوره می دهد.

شورای ولايتی وظيف خود را با

رسمي جريده

اداري په مرسته سرته رسوي.

همكاري اداره محلي اجرا مي نمايد.

يوسلو څلو يښتمه ماده:

د محلي ادارې د چارو د سمون او په هغې كې د خلكو د فعالې ونډې اخيستو د تايمين په مقصد، په ولسواليو او كليو كې د قانون له حكمونو سره سم جرگې جوړېږي.

ماده يکصد و چهلم:

برای تنظيم امور و تايمين اشتراک فعال مردم در اداره محلي، در ولسوالی ها و قريه ها، مطابق به احكام قانون، شوراها تشكيل مي گردند.

ددې جرگو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقيمو ټاکنو له مخې دسيمې د اوسېدونکو له خوا د دريو کلونو لپاره ټاکل کېږي.

اعضای این شوراها از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف ساکنین محل برای مدت سه سال انتخاب می شوند.

په محلي جرگو كې د کوچيانو گډون د قانون له حكمونو سره سم تنظيمېږي.

سهم گیری کوچیان در شوراهای محلی مطابق به احكام قانون تنظيم می گردد.

يوسلو يو څلو يښتمه ماده:

د ښاري چارو د ادارې لپاره ښاروالي تشكيلېږي.

ماده يکصد و چهلم و يکم:

برای اداره امور شهری، شاروالی تشكيل می شود.

ښاروال او د ښاري مجلسونو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقيمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

شاروال و اعضای مجالس شاروالی، از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می شوند.

په ښارواليو پورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

امور مربوط به شاروالی ها توسط قانون تنظيم ميگردند.

يوسلو دوه څلو يښتمه ماده:

دولت ددې اساسي قانون د

ماده يکصد و چهلم و دوم:

دولت به مقصد تعميل احكام

رسمي جريده

و تأمین ارزشهای مندرج این قانون اساسی، ادارات لازم را تشکیل می نماید.

فصل نهم حالت اضطرار

ماده یکصد و چهل و سوم:
هرگاه به علت جنگ، خطر جنگ، اغتشاش وخیم، آفات طبیعی و یا حالت مماثل، حفظ استقلال و حیات ملی از مجرای که در قانون اساسی تعیین شده، ناممکن گردد، حالت اضطرار از طرف رئیس جمهور با تأیید شورای ملی در تمام یا بعضی از ساحات کشور اعلان می شود.

هرگاه حالت اضطرار بیش از دو ماه دوام نماید، برای تمدید آن، موافقت شورای ملی شرط است.

ماده یکصد و چهل و چهارم:
در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند به مشوره رؤسای شورای ملی و ستره محکمه، بعضی از صلاحیت های شورای ملی را به حکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و چهل و پنجم:
در حالت اضطرار، رئیس جمهور می تواند بعد از تأیید روسای شورای

حکمونود تعمیل او د مندرجو ارزبنتونود تأمین لپاره لازمی ادارې جوړوي.

نهم فصل اضطراري حالت

يوسلو دري څلويښتمه ماده:
که د جگړې، د جگړې د خطر، وخيم اغتشاش او طبيعي آفاتو او يا ورته حالت له امله د خپلواکۍ او ملي ژوند ساتنه په هغه طريقه چې په اساسي قانون کې ټاکل شوې، ناشونې وگرځي د جمهور رئيس له خوا د ملي شوری په تائيد د هېواد په ټولو او يا ځينې برخو کې اضطراري حالت اعلانېږي.

که اضطراري حالت تر دوو مياشتو زيات دوام ومومي، د اوږدولو لپاره يې د ملي شوری موافقه شرط ده.

يوسلو څلور څلويښتمه ماده:
په اضطراري حالت کې جمهور رئيس کولای شي د ملي شوری او د سترې محکمې له رئيسانو سره په مشوره، د ملي شوری ځينې صلاحيتونه حکومت ته انتقال کړي.

يوسلو پنځه څلويښتمه ماده:
په اضطراري حالت کې جمهور رئيس کولای شي چې د ملي شوری او دسترې

رسمي جريده

محکمې د رئیسانو تر تائید وروسته د اساسي قانون لاندینی حکمونه وځنډوي او یا قیود پرې ولگوي:

ملی و ستره محکمه، تنفیذ احکام ذیل را معطل بسازد و یا بر آنها قیودی وضع نماید:

۱- د اوه ویشتمی مادې دویمه فقره؛ ۱- فقره دوم ماده بیست وهفتم؛

۲- شپږ دېرشمه ماده؛ ۲- ماده سی و ششم؛

۳- داوه دېرشمي مادې دویمه فقره؛ ۳- فقره دوم ماده سی و هفتم؛

۴- داته دېرشمي مادې دویمه فقره؛ ۴- فقره دوم ماده سی و هشتم؛

یوسلو شپږ څلویښتمه ماده: یوسلو شپږ څلویښتمه ماده: داوخطار په حالت کې اساسي قانون نه تعدیلېږي.

ماده یکصد و چهل و ششم: در حالت اضطرار، قانون اساسی تعدیل نمی شود.

یوسلو اوه څلویښتمه ماده: که چېرې د جمهوري ریاست دوره او یا د ملي شوری تقنیني دوره د اضطرار په حالت کې پای ته ورسېږي، د نویو انتخاباتو تر سره کیدل ځنډېږي او د جمهور رئیس او ملي شوری د غړیو د خدمت موده تر څلورو میاشتو پورې تمدیدېږي.

ماده یکصد و چهل و هفتم: هرگاه دوره ریاست جمهوری و یا دوره تقنینیه شورای ملی در حالت اضطرار ختم شود، اجرای انتخابات جدید ملتوی گذاشته شده، مدت خدمت رئیس جمهور و اعضای شورای ملی تا چهار ماه تمدید می شود.

که اضطراري حالت تر څلورو میاشتو زیات اوږد شي، لویه جرگه د جمهور رئیس له خوا راغوښتله کېږي.

هرگاه حالت اضطرار بیش از چهار ماه دوام نماید لویه جرگه از طرف رئیس جمهور دعوت می شود.

د اضطراري حالت تر پای ته رسېدو وروسته، د دوو میاشتو دننه انتخابات کېږي.

بعد از ختم حالت اضطرار، در خلال مدت دو ماه، انتخابات برگزار میگردد.

يوسلو اته څلوېښتمه ماده:

د اضطراري حالت په پای ته رسېدو سره هغه اقدامات چې ددې اساسي قانون د (يوسلو څلور څلوېښتمې او يوسلو پنځه څلوېښتمې) مادې له مخې شوي، بې له ځنډه له اعتباره لوېږي.

ماده يکصد و چهل و هشتم:

در ختم حالت اضطرار، اقداماتی که بر اساس مواد یکصد و چهل و چهارم و یکصد و چهل و پنجم این قانون اساسی به عمل آمده، بلا فاصله از اعتبار ساقط میگردند.

لسم فصل

تعديل

يوسلو نهه څلوېښتمه ماده:

د اسلام د سپېڅلي دين له حکمونو څخه د پيروي اصل او اسلامي جمهوري نظام نه تعديليږي.

ماده يکصد و چهل و نهم:

اصل پيروي از احکام دين مقدس اسلام و نظام جمهوري اسلامي تعديل نمی شوند.

د اتباعو د اساسي حقوقو تعديل يوازي د هغوی د حقوقو د ښيگڼې په منظور جواز لري.

تعديل حقوق اساسی اتباع صرف به منظور بهبود حقوق آنان مجاز می باشد.

ددې اساسي قانون د نورو موادو تعديل د زمان د غوښتنو او تجربو له مخې، ددې اساسي قانون د اوه شپيتمې او يوسلو شپږ څلوېښتمې مادې د احکامو په رعايت سره، د جمهور رئيس يا د ملي شوری د اکثريت په پيشنهاده کېږي.

تعديل ديگر محتويات این قانون اساسی، نظر به تجارب و مقتضيات عصر، با رعايت احکام مندرج مواد شصت و هفتم و یکصد و چهل و ششم این قانون اساسی، با پيشنهاده رئيس جمهور يا اکثريت اعضاى شورای ملی صورت می گیرد.

يوسلو پنځوسمه ماده:

د تعديل د پيشنهاده لپاره د جمهور رئيس په فرمان د حکومت،

ماده يکصد و پنجاهم:

به منظور اجرای پيشنهاده تعديل، هيئتى از بين اعضاى حکومت،

رسمي جريده

شورای ملی و ستره محكمه به فرمان
رئيس جمهور تشكيل گرديده، طرح
تعديل را تهيه می کند.

برای تصویب تعديل، لويه
جرگه بر اساس فرمان رئيس
جمهور و مطابق به احكام فصل لويه
جرگه دایر میگردد.

هرگاه لويه جرگه با اكثريت دو ثلث
كل اعضا طرح تعديل را تصویب
کند، بعد از توشیح رئيس جمهور
نافذ می گردد.

فصل يازدهم احكام متفرقه

ماده يكصد و پنجاه و يكم:

رئيس جمهور، معاونين رئيس
جمهور، وزرا، رئيس و اعضاي
ستره محكمه، لوی خاړنوال،
روسای بانک مرکزی و امنيت
ملی، واليان و شاروالها در
مدت تصدی وظيفه نمی توانند
هيچ معامله انتفاعی را با
دولت انجام دهند.

ماده يكصد و پنجاه دوم:

رئيس جمهور، معاونين رئيس
جمهور، وزرا، رؤسا و اعضاي شورای
ملی و ستره محكمه، لوی

ملی شوری او سترې محكمې د غړيو
له منځه، يو هيئت جوړېږي او د
تعديل طرح تياروي.

د تعديل د تصویب لپاره د جمهور
رئيس په فرمان او د لويې
جرگې د فصل له حكمونو سره سم
لويه جرگه دایرېږي.

که لويه جرگه د ټولو غړيو له دریو
برخو څخه د دوو برخو په اكثريت د
تعديل طرح تصویب کړي، د جمهور
رئيس تر توشیح وروسته نافذېږي.

يولسم فصل متفرقه حکمونه

يوسلو يو پنځوسمه ماده:

جمهور رئيس، د جمهور رئيس
مرستيالان، وزيران او دسترې
محكمې رئيس او غړي، لوی
خاړنوال، د مرکزي بانک او ملي
امنيت رئيسان، واليان او بناروالان د
خپلي وظيفې په وخت کې نشي
کولای له دولت سره هېڅ ډول انتفاعي
معامله تر سره کړي.

يوسلو دوه پنځوسمه ماده:

جمهور رئيس، د جمهور رئيس
مرستيالان، وزيران، د ملي شوری او
سترې محكمې رئيسان او غړي، لوی

رسمي جريده

څارنوال او قاضيان نشي کولای د
وظیفې د تصدی په موده کې نور
مشاغل ولري.

څارنوال او قاضيان نشي کولای د
وظیفې د تصدی په موده کې نور
مشاغل ولري.

ماده یکصد و پنجاه و سوم:

قضات، څارنوالان، صاحب منصبان
قوای مسلح و پولیس و منسوبین
امنیت ملی، در مدت تصدی وظیفه
نمی توانند در احزاب سیاسی
عضویت داشته باشند.

یوسلو دري پنځوسمه ماده:

قاضیان، څارنوالان، د وسله والو
ځواکونو او پولیسو منصبداران او د
ملي امنیت کارکوونکی نشي کولی د
وظیفې د تصدی په موده کې په سیاسي
ګوندونو کې غړیتوب ولري.

ماده یکصد و پنجاه و چهارم:

دارایی رئیس جمهور، معاونین
رئیس جمهور، وزرا، اعضای
ستره محکمه و لوی څارنوال
قبل و بعد از دوره خدمت،
توسط ارگانی که در قانون
تعیین میگردد، ثبت، رسیدگی و
نشر می شود.

یوسلو څلور پنځوسمه ماده:

د جمهور رئیس، د جمهور رئیس
مرستیالانو، وزیرانو اوستري
محکمې د غړو او لوی څارنوال
شتمني، د خدمت تر دورې وړاندې او
وروسته، د هغه اورگان په وسیله
چې قانون یې ټاکې ثبت، خپرل
کېږي او خپرېږي.

ماده یکصد و پنجاه و پنجم:

برای معاونین رئیس جمهور،
وزرا، رؤسا و اعضای شورای ملی و
ستره محکمه، قضات و لوی څارنوال
مطابق به احکام قانون معاش مناسب
تعیین میگردد.

یوسلو پنځه پنځوسمه ماده:

د جمهور رئیس مرستیالانو، وزیرانو،
د ملي شوری رئیسانو او غړیو، د
ستري محکمې غړیو، قاضیانو او لوی
څارنوال ته د قانون له حکمونو سره
سم، مناسب معاش ټاکل کېږي.

ماده یکصد و پنجاه و ششم:

کمیسیون مستقل انتخابات برای
اداره و نظارت بر هر نوع انتخابات

یوسلو شپږ پنځوسمه ماده:

د هر ډول انتخاباتو د څارنې او
ادارې او په هېواد کې د خلکو عمومي

رسمي جريده

و مراجعه به آرای عمومی مردم در کشور مطابق به احکام قانون تشکیل میگردد.

ماده یکصد و پنجاه و هفتم:
کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

اعضای این کمیسیون از طرف رئیس جمهور به تأیید ولسی جرگه تعیین میگردند.

فصل دوازدهم
احکام انتقالی

ماده یکصد و پنجاه و هشتم:
لقب بابای ملت و امتیازاتی که توسط لویه جرگه اضطراری سال یک هزار و سه صد و هشتاد و یک هجری شمسی به اعلیحضرت محمد ظاهر شاه، پادشاه سابق افغانستان، اعطا شده است با رعایت احکام این قانون اساسی مادام الحیات برای ایشان محفوظ می باشد.

ماده یکصد و پنجاه و نهم:
مدت بعد از نفاذ این قانون اساسی تا تاریخ افتتاح شورای ملی، دوره انتقال شمرده می شود.

رایو ته د مراجعې لپاره د انتخاباتو مستقل کمېسیون د قانون له حکمونو سره سم جوړېږي.

یوسلو اوه پنځوسمه ماده:
د اساسي قانون پر تطبیق د څارنې خپلواک کمیسیون د قانون له حکم سره سم تشکیلېږي.

ددې کمیسیون غړي د جمهور رئیس له خوا د ولسي جرگې په تائید تعینېږي.

دولسم فصل
انتقالي حکمونه

یوسلو اته پنځوسمه ماده:
د ملت د بابا لقب او هغه امتیازونه چې د ۱۳۸۱ هجري شمسي کال د اضطراري لويې جرگې له خوا د افغانستان پخواني پاچا اعلیحضرت محمد ظاهر شاه ته ورکړل شوي دي، ددې اساسي قانون د حکمونو له رعایت سره سم د ژوند تر پایه د دوی لپاره محفوظ دي.

یوسلو نهه پنځوسمه ماده:
د دغه اساسي قانون له نافذیدو څخه د ملی شوری د افتتاح تر نېټې پورې موده د انتقال دوره گڼل کېږي.

رسمي جريده

د افغانستان انتقالي اسلامي دولت د انتقال په دوره کې لاندینی وظيفي سرته رسوي:

دولت انتقالی اسلامی افغانستان، در دوره انتقال، وظایف ذیل را انجام می دهد:

۱- د شپږو میاشتو دننه جمهوري ریاست، ملي شوری او محلی جرگو د انتخاباتو په اړه د تقنیني فرمانونو صادرول؛

۱- اصدار فرامین تقنینی مربوط به انتخابات ریاست جمهوری، شورای ملی و شوراهای محلی در مدت شش ماه؛

۲- له یوه کال څخه په کمه موده کې د محکمو د صلاحیتونو او تشکیلاتو او د اساسی تشکیلاتو پر قانون باندې د کار د پیل په اړه د فرمانونو صادرول؛

۲- اصدار فرامین در مورد تشکیلات و صلاحیت محاکم و آغاز کار روی قانون تشکیلات اساسی در خلال مدت کمتر از یکسال؛

۳- د انتخاباتو د خپلواک کمېسیون جوړول؛

۳- تشکیل کمیسیون مستقل انتخابات؛

۴- د اجرایی او قضایی چارو د غوره تنظیم په منظور د لازمو اصلاحاتو سرته رسول؛

۴- انجام اصلاحات لازم به منظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی؛

۵- د دې اساسي قانون د حکمونو د تطبیق په برخه کې د زمینی د برابرولو لپاره لازم تدبیرونه نیول؛

۵- اتخاذ تدابیر لازم جهت آماده ساختن زمینه برای تطبیق احکام این قانون اساسی؛

ماده یکصد و شصتم:

اولین رئیس جمهور منتخب، سی روز بعد از اعلام نتایج انتخابات، مطابق به احکام این قانون اساسی به کار آغاز می کند.

یوسلو شپیتمه ماده:

لومړنی منتخب جمهور رئیس د انتخاباتو د نتایجو تر اعلان دېرش ورځې وروسته د دغه اساسي قانون له حکمونو سره سم په کار پیل کوي.

رسمي جريده

کوشش همه جانبه صورت می گیرد تا اولین انتخابات رئیس جمهور و شورای ملی با هم در یک وقت صورت بگیرد.

صلاحیت های شورای ملی مندرج در این قانون اساسی تا زمان تأسیس این شوری به حکومت تفویض می شود و ستره محکمۀ مؤقت به فرمان رئیس جمهور تشکیل می گردد.

ماده یکصد و شصت و یکم :
شورای ملی، وظایف و صلاحیت های خود را به مجرد تأسیس، مطابق به احکام این قانون اساسی، اعمال می کند.

بعد از دایر شدن اولین جلسه شورای ملی، در خلال مدت سی روز، حکومت و ستره محکمۀ مطابق به احکام این قانون اساسی تشکیل می گردند.

رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان تا زمانیکه رئیس جمهور منتخب به کار آغاز کند اجرای وظیفه می نماید.

ارگانهای اجرایی و قضایی دولت با رعایت حکم فقره چهارم ماده یکصد و پنجاه و نهم این

هر اړخیزې هڅې کېږي چې د جمهور رئیس او ملي شورا انتخابات په یوه وخت کې تر سره شي.

د ملي شوری واکونه د هغې د تأسیس تر مودې پورې پدې اساسي قانون کې حکومت ته سپارل کېږي او مؤقته ستره محکمه د جمهور رئیس په فرمان جوړېږي.

یوسلو یوشپېتمه ماده:
ملي شوری له تأسیس سره سم خپل واکونه او وظایف ددې اساسي قانون د حکمونو مطابق عملي کوي.

د ملي شوری له لومړنۍ غونډې وروسته د دېرشو ورځو په موده کې حکومت او ستره محکمه ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم تشکیلېږي.

د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت رئیس تر هغه وخته پورې وظیفه سرته رسوي چې منتخب جمهور رئیس په کار پیل نه وي کړی.

ددې اساسي قانون د یوسلو نهه پنځوسمې مادې د څلورمې فقرې د حکم په رعایت، د دولت اجرایی او

رسمي جريده

قانون اساسي، الی تشکیل حکومت و ستره محکمه به وظایف خود ادامه میدهند.

فرامین تقنینی که از آغاز دوره مؤقت به بعد نافذ گردیده است به اولین جلسه شورای ملی ارجاع می گردند.

این فرامین تا زمانیکه از طرف شورای ملی لغو نگردیده باشند نافذ می باشند.

ماده یکصد و شصت و دوم:

این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و از طرف رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان توشیح و اعلام میگردد.

با نفاذ این قانون اساسی، قوانین و فرامین تقنینی مغایر احکام آن ملغی می باشد.

قضایي ارگانونه د حکومت او سترې محکمې تر تشکیل پورې خپلو وظایفو ته ادامه ورکوي.

هغه تقنیني فرمانونه چې دمؤقتې دورې له پیل څخه وروسته نافذ شوي دي د ملي شوري لومړنۍ غونډې ته راجع کېږي.

دا فرامین تر هغه وخته پورې چې د ملی شوری له خوا لغوه شوي نه وي نافذ ګڼل کېږي.

یوسلو دوه شپيتمه ماده:

دا اساسي قانون د لويې جرگې له تصویب څخه وروسته نافذ او د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت د رئیس له خوا توشیح او اعلامېږي.

په نافذېدو سره یې ددې اساسي قانون له حکمونو مغایر قوانین او تقنیني فرمانونه لغوه کېږي.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library